This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

HX 78JJ H

Pmr-213.1

Harvard College Library

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

HENRY LILLIE PIERCE

OF BOSTON

Under a vote of the President and Fellows
October 24, 1898

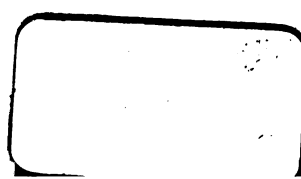

Digitized by Google

Digitized by Google

Prov 213.1

Harvard College Library

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

HENRY LILLIE PIERCE

OF BOSTON

Under a vote of the President and Fellows
October 24, 1898

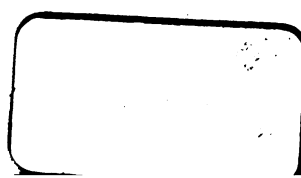

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

UPRAVE

ZA DOBRO I KRĚPOSTNO VLADANJE, I NĚKOJE POSLOVICE ZA MLADEŽ

Iz različitih knjigah sabrane

po

MIHOILU STOJANOVIĆU,

c. k. veliko — Kopaničke učionice pomoćniku

U OSĚKU,
Tiskom M. A. Divalda ces. kralj. pov. Knjigotiskara. God. 1844.

Digitized by Google

Digitized by Google

UPRAVE

ZA DOBRO I KRĚPOSTNO VLADANJE, I NĚKOJE POSLOVICE ZA MLADEŽ

Iz različitih knjigah sabrane

po

MIHOILU STOJANOVIĆU,

c. k. veliko — Kopaničke učionice pomoćniku

U OSĚKU,
Tiskom M. A. Divalda ces. kralj. pov. Knjigotiskara. God. 1844.

Digitized by Google

Prov 213.1

HARVARD COLLEGE
NOV 22 1901
LIBRARY.

Pierce fund.

Digitized by Google

Blagorodnomu

i

Vriednomu Domorodcu Gospodinu

NIKOLI HADŽIĆU,

upravitelju sviuh c. k. i ostalih učionicah u Slavonsko-Srěmskoj krajini

posvetjuje
U znak dubokog štovanja

Spisatelj.

Digitized by Google

PREDGOVOR.

Ljubezni domorodci! Ovu sam knjižicu za milu mladež, i to prosto seljanskoga, težačkog' ili poljodělskoga stališa napisao. Iz ljubavi prama momu rodu i našem milom narodnom jeziku trudio sam se, u svakoj knjigi, koja mi je do sad u ruke dospila, potražiti, što je bolje i koristnije za ljubeznu mladež, i tako sam ovo malo dělce sastavio.

Draga, mila mladeži! Korist, koju ćeš, ako se ja u mojoj nádi nevaram, u ovom momu dělcu naći, prinudila me je napisati ga, i Tebi, dragi moj rode! u ruke dati.

Buduć dělce ovo u preprostom razgovoru sastavito: neusudjujem se u ruke ga naučnih ljudih, nego u ruke prostih seljanah dati; premda nikomu škodljivo biti nemože ovu knjižicu u ruke uzeti,

Digitized by Google

ona bo u sebi ništa nezaderžaje, što bi ikoga s' puta dobrog' vladanja zavesti moglo. Ja sam iz dobrih knjigah samo ono u ovu knjižicu sabrao, što je dobro i mladeži znati potrěbito i hasnovito; i za moj bi trud, koga sam ovu knjižicu sastavljajući imao, zadosti naplatit bio, ako bi i jednog jedinog stazom dobrog vladanja hodećeg mladića u dobru utverditi, a zabluditog na stazu od dobra i krěpostih ovaj moj slabi posao, dovesti moguć bio.

S' ovim mojim slabačkim poslom nezadovoljni domorodče! znam ja, da naš narod dosti mudri, i u poslu pisanja uputnih ljudih imade, zaoto, osim ljubavi, koju prama mladeži (s'kojom se poleg mog stališa već više godinah bavim) u mojem sercu imadem, i ovo je uzrok zašto knjižicu na světlost dati nakanih: da bi se koi učeni domorodac, vidivši moj slabi posao potruditi naverkao, štogod lěpšeg', i koristnijeg' za naš prosti narod, a osobito za mladež napisati. A jesuľ i za prosti puk knjige potrěbite? Da jesu, to korist, koju štivenje dobrih knjigah čověku donosi, dovoljno svědoči i potverdjuje. Nijeľ istina da se po štivenju dobrih knjigah razum izoštriti dade, a serce oplemenit može. ?

Pogledajmo izobražene, naučne, mu-

Digitized by Google

dre ljude, a pogledajmo i po čemu su oni ono postali, što su: po čemu drugom, nego po književstvu? — Da! iz knjigah se uči mudrost. Što više dobrih knjigah koi narod u svom jeziku imade, i što jih narod više štije, to boljeg' značaja, to boljeg' vladanja postaje. Sva prošasta stolětja dovoljno svědoče, da se je samo onaj narod tminah gluposti mentovao, koi je knjige rad' štio; i koi je većma za književstvo mario, taj se je većma izobrazio, taj je većma istinu i dobro poznao, a nevěrstvo i krivověrstvo zabacio. Zaoto prionimo mili domorodci! činit, što je koi u stanju, da napreduje književstvo naše, i da nam svima kako visokog tako i nizkog stališa plod donese, da se svi izabrazimo, da svi dobri pošteni, valjani, i krěpostni ljudi postanemo. A to će mo sigurno postati svi, ako svi hasnu književstva poznademo, ako svi nastojali budemo, kao složna bratja, obće blago naše, narodnost našu, jezik naš sačuvati. Ja sam se trudio ovu knjižicu napisati još i za to: Buduć mladež, neznam jel' po svuda al' kod nas u Slavonii, i u Srěmu a osobito u slavonskoj i srěmskoj krajini skoro sva u štivenju uputna je, buduč u svakom i najmanjem selcu ovih pokrajinah narodne učionice uvedene su,

Digitized by Google

hvala budi Bogu! indi ovakve versti knjižica nikako za mladež odvišja stvar biti nemože, nego koristna i dobra. A ti, draga, mila mladeži! ravnaj život svoj po upravama, koje se u ovoj knjižici zaderžaju, i ja ti zaoto dobar stojim, da ćes ne sàmo vrěmenitu srěću ovdi na zemlji, nego i věkovitu slavu na nebu zadobiti, koju nek' nam svima dobri Bog dopusti uživati.

Pisah u Velikoj-Kopanici měseca Svibnja 1843.

Vaš domorodac

MIHOILO STOJANOVIĆ.

Digitized by Google

KAZALO.

nahodećih se u dělcu ovomu upravah za dobro vladanje.

Stran.

Uprave dobrog i krěpostnog' vladanja, i někoje poslovice 1

Někoje uprave za uzderžanje zdravlja 108

Pridavak.

Moralna mišlenja sverhu vrěmena, smerti i věkovitosti 116

Od dužnostih čověčanskih prama samog sebe 129

Osobite podajničke dužnosti 132

Starost 133

Smert i grob 135

Dokončanje 137

Digitized by Google

UPRAVE

dobrog i krěpostnog vladanja, i někoje poslovice.

1. Ljubi Boga sverhu svega, i iskernjega kako sebe istoga. Běži oda sveg onog, štoje svěsti tvojoj protivno, čista bo je svěst posli Boga naš najveći priatelj.

2. Cověk mudro i pomnjivo mora ono, što je dužan činít, ako od Boga blagosov i srěću dobiti želi:

Moli Boga brez přestanka,
Radi, radi, neimaj stanka.

Što posiješ, to ćeš žeti. — Ako si postelju dobro prostreš, dobro ćeš na njoj počivati. Dobro i zlo, život i smert metnio je Bog pred čověka, a dao mu pamet, razum i prostu volju da što hoće izabere. Bog neželi smert grěsniku, nego da istinu i dobro poznade, i da spasen búde.

3. Ako mladić godíne mladosti svoje dobro upotrěbljava, da si mnogo koristnih znanjah steče; ako on takodjer sèrce svoje za živa ocutenja svega, što je lěpo prepravlja; ako najposli i snagu svog' těla věžbáti i jačati nastoji onda se ufat može, da će iz njega čověk biti, komu niti će volja ni snaga falit, mnogo dobra za čověčansko družtvo dělovati.

Digitized by Google

4. Imašli poslenike ili podložnike, budi bdeće tvoje oko sverhu njih. Oči gospodara više pomažu, nego ruke. Tko nederži otvorene oči sverhu svojih poslenikah, ostavlja jim otvorenu kesu.

5. Nekupuj si ništa odvišjega i nepotrěbnoga, za osobitiji ili ugledniji činiti se pred světom, nego si zbilja. — Svila na tělu mnogim je vatru u kući uternila.

Haljinu lanenu, Iliti vunenu,
Prikladnu za tebe, Kupi rad potrěbe.
Bil' i ti haljine, A neimaš novčine,
Nosio' onake, Mode svakojake.
Kao ljudi bogati? S'otim se nepati.
Ostav' se ludosti, Jerbo ti je dosti,
Što je potrěbito, Cèrno bo mu lěto,
Tko više kupuje, Nego što trěbuje.
Buduć mu u kući, Dugo neće moći
Vatrica goriti, Neg' će s' ugasiti.
Haljinu onaku, Tvoje stanje kaku,
Zahtěva nositi, Moraš si kupiti,
Drugčije bo sebe, Praviš da od tebe,
Ljudi misle da si, Višje što, nego si,
A to je izpraznost, I gadna oholost.

6. Previkni se na proste, ne na skupocěne ješstbine. — Glad je najbolji kuhač. Cověk nemože živit da nejide, ali za skupocěnima ješstbinama iz navade hlepti.

7. Promišljaj često: izdaješ li više novacah, nego što dobivaš. Štedost je veliki

dobitak. Svatko nek'se onoliko pruža, koliko mu je pokrivač dugačak.

8. U vrěme odvíška pomisli na dojduće vrěme. U zgodno vrěme potrěbite stvari kupuj. — Nežanje se žito kad sněg pada.

9. Nemišaj se u one stvari, koje su drugima sveršit pověrovane. — Nemoj se mišat u tudje poslove, nego svoje dobro uradit nastoj.

10. Negovori mnogo u družtvu. Nepita se, koliko, nego jesil' dobro govorio? Šutenje malo kad škodi. U družtvu mnogo berbljanje poradja svadjanje, a svadnja nepriateljstvo í kajanje. Nečini se, kano da sva znanja u tvojoj glavi imaš.

Tko tako mudruje, Kano da on čuje.
Kako raste trava, Budala je prava.

11. Govore l'drugi zlo od tebe, a ti se uzterpljivo brani, oslanjajući se na svoju čístu svěst.

Samo s' čuvaj zloga děla, Ma kolika da je sila
Odgovorah proti tebi, Naškodit će oni sebi,
Koji druge ogovara, Na nje koje zlo potvara,
A ti samo dobar budi, Ljubit će te dobri ljudi,
A zločesti što berbljaju, Želeć da te omérljaju,
Sami sebe okaljaju, Nevine kad potvaraju.

12. Neoslanjaj se na što, što ti sréća dobro služi. Sréća je okrugla kao topovsko tane, a prilična staklu.

Digitized by Google

Nij' sréća bakrena, Iliti gvozdena,
Ona je staklena, Čaša pozlatjena,
A tko ju imade Nek' ju čuvat znade.

13. Onima se ljudma nevěruje, koji od sebe istih mnogo govore i mnogo obećavaju.

Mnogo ustmi mlate, kuju,
Malo dělom potverdjuju.

14. Čuvaj se od oholosti, ako si srěćan. Oholost ide pred padnutjem. Netèrsi se za onim, što izveršit u stanju nisi. Što je visokija planina, to je dublja dolina.

Štogod s' penješ više gori,
To kad udes teb' obori,
Gorje ćeš se ti ubiti;
Moraš indi pazljiv biti,
Uvěk gledaj na nizinu,
Kad se penješ na visinu.

15. Veseo budi u družtvih, ali se čuvaj od razpuštenog veselja.

Tko s'odviše smije, Taj pametan nije,
Tko ciči i zjali, Jednak je budali.
Čedno vesel uvěk biti, Neće t'nitko zabraniti:
Akolí to vrědan nisi, Il' postidan možebit si.
Sam ćeš to viditi, Da za zlo primiti,
Neće dobri ljudi, Samo ti nebudi,
Šuteć nastranica, Ili podmuklica,
Koja družtvo smuti, Što lukavo šuti.

16. Nedruži se s'herdjavima ljudma. Zla družtva kvare dobro vladanje. Jednako s'jednakim rado se s'druži.

Digitized by Google

Tko se druži s' zločestima,
Taj je jurve jednak njima,
Otaj sebe sam izdaje,
Po družtvu ga svět poznáje,
Zločestoga da j' vladanja,
Opakoga pak deržanja.

17. Nevrědjaj ni najprostijeg čověka, ni najmanje děte. — I cèrv se gérči i ferca, kad ga ogaziš. Jedan nepriatelj često više škodi, nego što deset priateljah hasniti mogu.

18. Imamo li još od čega běžat osim zla? Imamo běžat i od sěne oda zla. Ako je blizu sěna oda zla, nije ni zlo daleko.

19. Nevoljnog i potrěbitog ne odbijaj, nego mu što možeš pomozi. Nikad nemožemo dosti dobrih dělah učinit.

20. Nemoj mislit: da je govorit i šutit svejedno, niti ikada reci:

Ako sam i govorio, ipak nisam učinio. Promisli, da drugi ljudi mísle: Jurve je puno sérce onog' mišlenja, koga' su usta prepuna tako, da se iz njih proléva. Ptica se poznaje po pěvanju, čověk po govoru. Ako zlo govoriš, je li moguće da dobro misliš? Ako li dobro misliš, a zlo govoriš, ili dobro govoriš, a zlo misliš, a ti si licumirac ili budala, pa ipak dobar nisi. Nemoj ni u šali zlo govorit. — Da slavulj krečit podje kao svraka, svatko bi mu se narugao.

Digitized by Google

21. Roditelji neka děce svoje falinge nederže za ništo. — Šibica se previjat dade, ali stablo ne. Zašto se vežu mlada stabalca uz kolčiće? Nijel' da gerbavo neizrastu.

Tako isto děca, ako se, dok su još malena nepritežu k'pokornosti, k'pomlji k' poslušnosti i. t. d. gerbavo izrastu, t. j. postanu nepokorni, lěni, neposlušni, zločesti ljudi.

Čem s'naviknes u mladosti,
Ono činiš u starosti.

22. Ako si nakanio izabrat si priatelja, a ti prokušaj najpervo njegova mišlenja. Ako reći možeš: činimi se dobar je, nisi ga još dobro izkušao, čuvaj se, da se neprevariš. — Nije sve zlato, što se sja. Samo medju dobrima i krěpostnima pravo je i stalno priateljstvo. Neizaberi si budalu, větrenjaka ili tlačitelja svetog zakona kerstjanskog; niti onoga, koi je razpuštenog vladanja, za priatelja, takvi bo nemoga pravi priatelji biti.

23. Ako bi tko hotio s'tobom se svadit, popusti mu se. Nebacaj ulje u vatru. Pametan čověk uklanja se svadljivcu s' puta.

24. Nehvali sam svoje poslove. Nek' te děla tvoja hvale.

Digitized by Google

Tko sam sebe hvali, Taj odvaćbudali,
Svakog' bo nas dělo Dodje na vidilo.
Ako j' dobro dělo, Nas je pohvalilo,
Akol' je zlo dělo, Nas je pokudilo.

25. Dodjel' ti na ruku štogod dobra učiniti nepropusti. Dobra prilika nedolazi uvěk na ruku. Sěno se kupi kad Sunce sja, a gvozdje se kovat mora, dok je vruće.

Tko lětom lěnčuje, U zimi gladuje.

Samo je jedna mladost za čověka, dakle ju moramo dobro upotrěbit.

26. Nenavidi nikoga. Koi čověk ima sve darove? Vèrlo je nesrěćan onaj, koji se žalosti, što je drugima dobro.

27. Sumnjiš li da te je tvoj priatelj ili poznanik uvrědio: neljuti se, dok pravo i podpuno neizvidiš. Upitaj za to ljubezno tvoga priatelja, možebit on to učinio nije, ili je učinio neimajući odluku da te uvrědi.

28. Nedaj se s' pravog puta, s'puta dobrog i krěpostnog' vladanja zavest po zločestim' i opakima poslovicama. Slušaj glas mudrosti i krěposti. — Mudrost znade što je dobro, a krěpost merzi i najmanje zlo. Ludost kaže: Málo zlo nije zlo. Mudrost pako veli: I kapčica vode zove se voda, i najmanji grěh

Digitized by Google

zove se grěh, a ne krěpost. Maloumni govori: Mladost ludost! Ali mudri Salomon kaže: Veseli se mladiću u mladosti svojoj, ali promišljaj da ćeš Bogu i vlastitoj svěsti i sbog veseljah tvojih razlog davati. Grěh viče: Što je jedanput, nije nijedanput. Ali izkustvo govori: Tko jedanput nevinost izgubi, naći ju nemože, i mnogim' je to veliko kajanje donělo, što su se usudili jedanput zlo učiniti. Tko jednu zapověd Božju prestupi, lakše drugu, treću i. t. d. sve lakše a najposli ni izbrojit nemože, koliko je putah sagrěšio. Lakomac veli: Svatko za sebe, Bog za sve nas. Ali ti govori: Kakogod Bog sve ljude ljubi tako da i mi svima ljudma dobro činimo, koliko možemo, jedna bo je od najpoglavitijih dužnostih u našem s. zakonu: Ljubi iskernjega tvoga kako sebe istoga. Mnogi misle: Za samog' sebe živiti, da je najbolje. Nije ne! Tko za druge živi, za sebe je najbolje živio. Větrenjak kaže: Sverha dobra, sve je dobro. Ali po samima željama neće moći dobra sverha biti. — Put je k'věkovitom skvarenju sa učinitim', a neizpunitima odlukama tarackan. Varavac kaže: Toliko nas putah drugi prěvare, indi si moramo sami nadoknaditi. Ali ako dru-

Digitized by Google

gi zlo čine, zar i ti moraš. Ili da bi se dogodilo, da svi ljudi otu tvoju odluku proti tebi okrenu, što bi iz tebe bilo? Što želiš da tebi drugi čine, to isto čini njima. Mlad sam, zdrav sam, dok sam, nek' sam. Bog je čověka za veselje stvorio, a ne da tuguje. — Odgovor: Zar zloće pravo veselje čověku donose? Prožderlost, bludnost i razpuštenost ruše zdravlje, i tako život čověčanski veselja mentuju. Mi nismo angjeli, dok smo još ovdi na světu. — Odgovor: Ali ako mi nenastojimo ovdi na zemlji učinit se angjelima spodobni, a mi nećemo ni u družtvo njihovo posli smerti doći. — Tko hotomce n grěšima živi, jednak je sotoni. Ako čověk i hotomce negrěši, ipak mnogo trebao bi još k'tome, da čist bude kao angjeo. Tersit se mora čověk, da sve bližje i bližje k'sverhi, za koju je stvoren pristupi. — Poznajimo, poštujmo, ljubimo Boga, Njemu se klanjajmo, Njemu služimo i pokorni mu budimo, ako želimo spaseni biti. Nismol' mi svi grěšnici? Tko se za svoje grěhe pokaje, dobije oproštenje, Odgovor: Tko se za svoje grěhe pokaje istinito, taj nje ostavi. Samo pravo podpuno pokajanje donosi oproštenje. Pokajanje brez poboljšanja

Digitized by Google

nije kajanje, nego varanje. — Ako ti je žao, što si zlo učinio, a ti nemoj više činit, akoli opet činiš, nije ti ni žao, što si prije činio. Tko je medju vucima mora s'njima urlati. — Odgovor: Ali taj može s' vucih ulovljen i ugnjavit biti. - Što medju korovom stoji, često se dogodi, da se to s' korovom izčupato, napolje baci i pogazi. Tko je za siromaštvo rodjen izgubi kruh i iz svoje prosjačke torbe. Odgovor: I prosjak mora svoju torbu čuvat; akoľ iz nje kruh izgubi, nek se netuži na providjenje Božje, nego na svoju neharnost i nevaljaštinu. Rěč nije strělja. Odgovor: Jest do isto, otrovni i oštri jezici ogovorljivacah dublju ranu zadaju, nego ikakvi mač. Za misli se malta neplatja. Odgovor: Ne ljudma, koi nemogu znati što mi mislimo: ali pred Bogom i vlastitom svěstju već je kao dělo, ako je u sèrcu dokončano, ako se u zločestim mislima nasladjujemo. — Mišlenja poradjaju govorenja i děla.

29. I onda, kad si najzdraviji mislit moraš da si umerli čověk, to će te na dobra děla podžeći. — Danas jesmo, sutra nismo. Danas živi, sutra mèrtvi.

Danas rumen biti,
A sutra umriti.

Digitized by Google

Može od nas svaki,
Ma da j' Samson jaki,
Jerbo život naš je kratak;
Još za koi samo danak,
Možebiti da živimo. —
Pa baš da i doživimo,
Osamdeset, il sto lětah,
Uživajuć ovog světa,
Ipak s'ovog světa poći,
Moraš jednoč pak i doći,
Na sud, gdi ćeš račun dati,
Stvoritelju tvom morati.
Dakle znaj, vrěme će doći,
Ovd naš život da će proći,
Pak kud doći mi mislimo,
Ako dobro neživimo,
Ako ovdi sagrěšimo,
Dragog Boga uvrědimo?

30. Neboj se ako si bolestan, i osětjaš da je smert blizu tebe. Tko dobro i krěpostno živi, ma i mlad umro, dugo je živio. Nepitaj: Koliko dugo, nego: Kako si živio? Kasno se k'dobrima děli obratit, istina bolje je, nego nikada, ali tko malo sěje malo i žanje.

31. To je sigurno da umerti moramo, ali kako i kada to neznamo.

Često misli o cověče!
Da ti moraš u grob leći,
Hiti od groba tvoje oči,
Na što ćeš onamo doći,
S'onu stranu groba,
Što na tebe čeka??

Digitized by Google

Ovaj život samo j' proba,
Za svakog čověka,
Onamo je domovina,
Naša prava otačbina,
Ovd' je vrěmenitost,
Ondi věkovitost.

32. Tko sirotama brez kamate uzajmi, Bog, koi je sviuh ljudih otac, tomu obilno naplati. — Blago njemu!

33. Najveći dio naše nezadovoljnosti iztiče iz bludenja naših mislih. — Mi više putah mislimo, da nismo onoliko srěćni, koliko smo zaslužili.

Samo dobro čini, A ništ' se nebrini,
Srěću ćeš imati, Bog će ti ju dati,
Što si zaslužio, To si već dobio
Akoli se trudiš, Da više zaslužiš,
I to ćeš dobiti, Neće ti faliti,
Akol' se netrudiš, Da još što zaslužiš,
Moraš sebe kudit, Ne mislima bludit.

34. Krotki siromašak mnogo mirnije živi, nego zločesti bogatac, onoga bo těši, a ovoga uzbunjuje ova misao: Ti moraš umerti! Za zločestog bogatca nije u nebu blago pripravito, nego za krotkog siromaška, za ubogog Lazara, a ne za onog bogatca, od kog se u s. pismu uspomena čini, da iste mérvice, koje su s' njegove tèrpeze padale Lazaru kupiti i jěsti dopustio nije.

Digitized by Google

35. Najbolji način umĕrenost i zadovoljnost naučiti se, jest ovi: Vidit siromaka jĕsti, a još bolji, njemu jĕst dati. — Siromašak netraži izabranih jĕstbinah.

36. Novacah radi, il radi kakva dobitka nečini od guske labuda, niti od zeca lava. — Hvali po zaslugi i vrĕdnosti.

37. Što s' novcem platit nemožeš; to čini sa zahvalnostju, koja je jedna od najlĕpših krĕpostih.

38. Što od koga govorit hóćeš zla, to njemu istomu kaži, a ne drugima, drugčije si ogovorljivac. — Ako drugi zlo čine, nemerzi na nje, nego na njihova dĕla, i ako možeš poboljšaj je.

39. Nesperdaj se s' bratom tvojim (svi su pako ljudi bratja medju sobom, dĕtca jednog otca). Najpervo pred svojima vratih čisto pometi, pak onda moreš ići pred vrata tvoga komšije, t. j. najpervo svoje falinge popravi, zatim rešetaj i od gada trĕbi bližnje tvoje. — Grĕšnike pokarati, to je dĕlo od milserdja duhovnog, ali druge zbog grĕha karat, a sam grĕšan biti, to je verlo sramotno.

40. Što nerazumiješ, ono niti hvali, niti kudi, to bo budale čine.

Digitized by Google

Koi tudjem poslu hoće zabaviti,
Mora razumivat njega popraviti.

41. Tko jedanput slaže, onomu se malo kad više věruje, baš ni onda, kad istinu govori. — Jedna laž pruža drugoj ruku.

Istina ostaje, A laži nestaje.

42. Ili dobro il' zlo činimo, nadoknadenje izostat neće, ranije il' kasnije dodje. Svaki posao dobije platju.

Što tko čini, sve sebi, sve za sebe.

43. U mladosti budi pomljiv.

Tko nęuči u mladosti,
Nuždu terpi u starosti.
Što se steče u mladosti,
To s' uživa u starosti.

44. Kruh, ako ga hoćeš jěsti, neće sam k'tebi doći, moraš ga si doneti. Radi, i zaslužuj sebi kruh.

45. Što danas učíniti možeš neodmitji za sutra, neznaš bo hoćeš li sutra živ biti.

46. Tko nebi rad' osiromašit, taj i malenoće nesmije za ništo deržat. Krajcara po krajcara čini forintu; forinta po forinta čini sto, hiljadu i. t. d. forintih.

Zèrno do zèrna pogača; kamen do kamena palača.

Digitized by Google

47. Neidi u zločesto družtvo.

Bolje ti je bit samomu,
Neg u družtvu zločestomu.

48. Tko nebi rad' omerljati se, nek neide u blato. — Tko nebi rad' zločesto ime dobiti, nek' neide na grěšna města.

49. Ljubi mir, uklanjaj se od svadnje, ona je otrova čověku. Najbolju pečenku u svadnji jěsti, nije tako sladko, kao sočivo u ljubavi i miru.

59. Ništa neznat nije sramota čověku, ali nehotět ništa učit, to čověka pogerdjuje. Siromaštvo nije sramota, ali budalaština i zločesto vladanje velika je sramota za razumno stvorenje. — Izoštren razum i dobro vladanje mnogo su lěpši, nego zlato i biser.

51. Novac i druga dobra mogu se od čověka uzeti, njih se čověk može mentovati; ali znanja i křeposti ne. Ono što čověk nauči, uzet mu se nemože.

52. Nevěruj ulagivaocu, on bo drugo misli, a drugo govori. — Ako te tko često i od više u oči hvali, ulagivaoc je, nevěruj mu, laže!

53. Promisli dobro stvar pervo, nego ju učiniš, jer kad ju već učiniš, onda je kasno promišljati.

Digitized by Google

Pervo učinito, Posli promislito.
Donosi kajanje, A i jaukanje.

54. Iz medju dvě dobre stvari, bolju odaberi, a iz medju dva zla ono, koje je manje.

55. Slušaj radó starešine svoje.

Laglje je slušati, Neg' zapovědati.

56. Vidivši pèrviput čověka nederži ga ni za odveć dobra, ni za odveć zločesta, nego za ono, što je medju ovima u srědini, dokle iz mnogih dělah njegovih neobsvědočiš se, kakvi je u istinu.

57. Brižljiv budi po uměrenosti, po naravnom načinu življenja, po zauzdanju naglih strastih i po poslovanju zdravlje svoje uzderžati. Nepřestano bdeči budi nad sèrcem i svěstju, dati jih nikakva zloća neokalja, da ni jedno zlo dělo zadovoljnost tvoju sa sobom istim podgrizlo nebi. — Tko je dobar, sebi je i svakome mio i drag.

58. Tko pogibelj lud ljubi,
Glavu u njoj izgubi,
Što tko traži, naći će.

59. Slědećih strastih verlo se čuvaj: Překoměrne žalosti, straha, ljutine, nenavidosti i bludnosti. One verlo škode čověčanskom zdravlju, a ubiaju dušu.

Digitized by Google

60. Izgubljeno vrěme nadoknadit se nemože, indi vrěme dobro upotrěbavaj. Često se pitaj: Što sam danas dobra i koristna učinio? Onaj dan, u kome što dobra učinio nisi, derži za izgubit i reci: Tako nek mi nijedan više neprodje.

61. Tko misli, da se koga grěha odreć i odučit nemože, taj neima prave volje poboljšati se. Pomislit samo valja često na žalostne i strahovite poslědke grěhah, i neće težko biti, grěsima se protiviti.

62. Samovoljni ukazuje slabost svoje glave. Mudri poznavši istinu popusti se svomu protivniku.

63. Samo se od onoga može reći da je uzrok, zašto je od Boga na ovaj svět postavit, poznao, koi kroz čitav svoj život istinu, i ljubav prama dobru poznati nastoji, koi dobro hoće i čini. To je prava sverha, za koju je čověk stvoren, i na ovaj svět postavljen.

64. Zadovoljnost lahko imati možemo: zauzdajmo samo neuredne i nepametne naše želje. — Nije onaj, koi mnogo ima, nego onaj, koi ono, što ima, zadovoljno uživa, sréćniji; jerbo svoje malo imanjice sa zahvalnostju prama Bogu zadovoljno, mirno uživa, niti dade zabludit svojím željama, budući da svaka ne-

Digitized by Google

uredna želja nas zavodi, gdi nam serce mira neima; tamo nas dovodi:

Gdi nam serce nepočiva,
Neg' sve drugo što zahtiva:
Indi mudro moraš znati,
Svoje želje zauzdati.

65. Sve štogod govoriš, mora istinito biti, ali u nevrême i na svakom městu ni istinu negovori. Tko mudro govorit hoće, mora znat i mudro šutit. Nauči se mudro šutit, pa ćeš onda znat mudro i govorit.

66. Nastojit imanje svoje uzderžat i uzmnožati, to je mudrost, ali na dopustiti način, ne varanjem, kradjom, iznevěrivši se zemljevladaocu i domovini. Na nepravedni način stečeno imanje, obteraši ti svěst, i ogorča uživanje.

Krivo stečeno, Nije blagosovljeno,
Kako došlo; Tako prošlo.

67. Uljudnost je znameniti dio od věštine sréćno živiti, po njoj u ljudskima sercih razpalimo prama nami ljubav a po neuljudnosti izložimo vatru od merznje u njihovih persih. Uljudnost mi zovemo milom i dragom, nehodeći tragom lažljive politike.

Jer tko rěčma maže, samo da s' dopade
Otaj jurve laže, jer dělom nedade
Da se ta poznade.

68. Ako hoćeš, da te ljudi ljube, a

Digitized by Google

ti svakog' dužno proštimavaj. — Ako si pohvaljen, nebudi ohol, akoľ si kaštigovan, iľ pokaran, nebudi merzak i pakostan, u šali nebudi razpušten; nebudi svadljivac i oholica.

69. Ako tko opanke na svojih noguh imajući uz cipele iľ čižme bogatacah prisloni, često nezadovoljan postane, aľ nek on svoje opanke uz bose i rome noge ubogih prisloni, Bogu će zahvalit i zadovoljan biti.

70. Dobri čověk pravi je priatelj svih ljudih. — On netaji istinu, ali uvěk u naprědak promisli: Što, koliko, gdi i komu istinu očitovat ima. — On nigda drugčije negovori nego što misli, ali i nekaže uvěk što misli, govori bo mudro, a šuti pametno.

71. Děco! Poštujte brižljivost vaše ljubezne majke, pripoznajte one osobite službe, koje vam je od vašeg poroda učinila, i ukažite joj se vazda zahvalna, povratjajući ljubav za ljubav, ljubeznivost za ljubeznivost, a nikad dosta učinit nemorete.

72. Neoslanjaj se na novce, ako jih ma koliko imadeš, uči štogod, pa ćeš se sa svojim znanjem ili zanatom moć hranit, ako i sve svoje imanje po kojoj nesrěći izgubiš.

Digitized by Google

Laglje se što izgubi, nego nadje, al što čověk nauči, uzet mu se od njega nemože.

73. Tko terpeću nevinost dělom il věćem pomáže, i suze joj s dobro hotećim požalenjem otriše, taj je, ako ga budala i nepoštuje, velikog' proštimanja vrědan. — Tko u dělu pomoć nemože, nek' to světovanjem čini. — Dobro věće skuplje je nego zlato.

74. Tko na posao merzi nekuša slasti od počivanja, koju raden čověk posli doveršitog svoga děla uživa, i mnogo drugih veseljah života lěnčina sam sebe mentuje.

75. Tko promišljaje, daje vrěme čověčanskog' života ovd' na zemlji prohodeće i da tako berzo teče, da ga nijedan čověk sustavit nemože, dakle s' takvom silom čověka k' smerti vuče, da u stanju nije protiviti se: taj se i zaoto brini, da svako okatrenutje svog' života s' dobrima dělih posveti i plodno si za věkovitost učini.

Vrěme leti i prolazi, I sve bližje čas dolazi,
Kad moramo mi umrěti, I svět ovaj ostaviti.
S'takvom silom vrěme hiti, Da mu nitko suprot iti
Nij' u stanju, zato sveti, Nepřestance sveti, sveti!
S'dobri děli svaki časak, Jer će berzo doći danak,
Kad ćeš morat u grob leći, Kad već nećeš radit moći,
Kada dobro dělovati. Sréću nećes već imati.

Digitized by Google

76. Linčina nezna kako je sladko posli sveršitoga děla počivati, indi žestan budi u izpunenju dužnosti stališa tvoga, ako želiš vesela serca vazda biti, misleći: Dužnost sam moju izpunio, što sam ovaj dan, ovaj sat, ovo okatrenutje doveršit imao, gotovo je. — O kako je onda sladko počivanje!

77. Ako mi dobro dělujuć živimo, pa ipak kakva oluja udesa, t. j. kakva suprotivština il' kakvo terpljenje sverhu nas dodje, neplašimo se, nedajmo se u neutěšljivost svalit.— Na ovome světu podpunog' blaženstva neima. Raj nebeski nije na zemlji, a samo je u njemu podpuno, pravo, uvěk trajuće blaženstvo, koje će želju izabranih podpuno zasititi.

78. Ljubav prama svima ljudma jest sěme, koje umerli čověk na ovome světu sije, a plod od tog' ako ne ovdi na zemlji, a ono sigurno u nebu uživa.

79. Najveća je srěća života ako rodjaci i znanci, osobito pako ako kućani i oženjeni medju sobom mirno i složno žive.— Nastoi dakle sa svakim mir i jedinstvo imati, osobito s' rodjacih, znancih, i s' kućanima.

80. Onoga prijatelja, koi te na tvoje pogrěške opominje derži za najveće blago.

Digitized by Google

Blago mnogog čověka pokvari i zločesta učini, a věrni i pravi priatelj ako posernemo, privati nas, da nepademo; ako zabludimo, na pravi put nas dovede; ako sagrěšimo, opominje nas da pokoru činimo i zlo ostavimo. — Nastoj vrědan se učinit takvog prijatelja, tko takvoga ima, veliko blago posěduje.

81. Kakogod što su naši otci za nas radili, siući sěme istine i dobra, koristi i lěpote, od čega mi sada plod uživamo: radimo tako i mi za naše potomce - za one, koi će nas posli několiko stolětja otcima nazivati zahvalno se nas spominjajući, kao što mi one zahvalno spominjamo, koi su nam' ovu ili onu istinu odkrili, koi su nas jedno il' drugo dobro naučili, davši nam naslědovanja vrědni izgled po hrabrosti ili viteštvu, po znanostih svojih u sudbenih, vojničkih, učiteljskih i drugih poslovih; po domorodnosti i ljubavi svojoj prama domovini; po krěposti svojoj u buri od strastih i běsnećeg' udesa; po svom velikom duhu u svih okolnostih.

82. Nastoj, da s' nijednim čověkom u zavadu il' svadnju nedodješ, a osobito u takovu, da bi tko usilovan bio da te k'sudu pritegne. — Akol' te ipak tko proti svemu tvom nastojanju, toj se nez-

Digitized by Google

godi uklonit, kod starješinah obtuži, a ti potanko imadeš promisliti: Koliko si kriv? Jesil' manje il' više povod toj svadnji dao, nego tvej protivnik? Možebit si ti sam kriv a on ne? Ili si ti morebit pravedan? Sam sebi na ova pitanja odgovori, i sam sebi sudac budi. — Nalaziš li, da si i malo kriv, ponizi se, moli tvog protivnika da se brez suda i parbe popravite, akol' on to hotio nebi, kaži sudcu, koi će vas sigurno popraviti, i svakom svoju pravicu dati. — Ako si ti sam kriv, ipak moli za pomilovanje — jer pokornu glavu sablja neseče osim ako pravda donosi, da milost i pomilovanje zaslužio nisi, n. p. ako si koje zločinstvo učinio — kradju, ubojstvo, iznevěrenje prama zemljevladaocu i ovima prilična; jerbo tko ova učini, nije pomilovanja vrědan. — Akol' si prav, neboj se — pravda poginit nemože. — Blaženi su oni, koi progonstvo zaradi pravde terpe, njihovo bo je kraljestvo nebesko.

83. Svako plemenito, velikodušno ocutjenje, koje si mi prisvojimo, svako krěpostno dělo, koje doveršimo, jest skalin, po kojem se sve visokije gori k' Bogu penjemo, i po čemu se vrědni činimo platje, koju je Stvoritelj onima

Digitized by Google

obećao, koji krotko živu, i Njegove s. zapovědi obderžaju.

84. Nenavidni je nesrěćan u posědovanju najvećih naprědakah. On bi mislio da je srěćan, da samo nemora viditi, što su i bližnji njegovi srěćni. — Tko druge tako nenavidi nije ni vrědan, da ono vesele i zadovoljno uživa, što imade.

85. Ljubav prama Bogu poradja u nami nagnutje k' dobrohotenju prama iskernjim našima; ona odvlači duh naš od strastih; búdi u nami nagnutje da dužnosti našeg' stališa věrno izpunjujemo; uči nas, da zasložno i krěpostno živimo, i věkovite slave u nebu vrědne nas učinimo.

86. Uči se od mladosti někoje želje svoje neizpunit, ako želiš drugima manje dosadan biti, i onima brigama izběći, kojima zadovoljit nije baš potrěbito, nego samo u običaj uzeto.

87. Tko je rad mladež k' oltaru dobre naravi privoditi, onom neka nije dosta, samo put joj pokazati. Valja onim putem da učitelji, roditelji i odhranitelji děce sami hode, oni napréd, pak će onda i děca za njima.

88. Pravi naučitelji i sudci, ili starješine neljute se, oni nekaraju osobu,

Digitized by Google

nego kao izpunitelji više uredbe, kao sluge nevidjene sudbe, kojoj su oni, kakogod i děte, i zločinac, i svi ljudi podložni, samo zločesto dělo; zaoto, ako si od starješinah svojih pokaran nije to zaoto, što si jim merzak, nego zaoto, što si zlo učinio, oni zlo dělo tvoje karaju, i merze, a ne tebe. — Nečini zlo, pa nikada nećeš biti pokaran.

89. Zločinac, koi nevěruje, da pakao ima, ipak ga u svom sercu nosi, svaki bo grěh za sobom kaštigu vuče. Zločest biti, nemoć' s' veselim sercem na nebeskog Otca pomisliti: to je već dosta velika kaštiga, ako grěh izvanske naprědke i obećaje.

90. Sréćni vidivši izilazit sunce, nek pomisli: da će ono opet zaći, a nesréćni gledajući zahodit sunce, nek misli: da će ono opet izići. Tko nikad nesréćan nije bio, nezna sréću podpuno cěniti.

91. Akoćeš da znaš gdi i kako Bog k' čověku govori? Otidi u narav gospodinovu, i promotri njezinu uredbu, lěpotu i obilnost, njezin život; poslušaj pěsme od ptičah u zraku, pogledaj mudrost, svemogućstvo i dobrotu Božju, koji je sve stvorio, štogod vidiš. Velik je gospodin to se iz njegovih dělah vidi. Slušaj na pitanje i opomene tvoje svěsti, na

Digitized by Google

njezin hvaleći i kudeći glas pazi, iztražuj u pismu, koje od gospodina Isukersta govori, i ljude na dužnost njihovu, dakle i tebe na tvoju opominje, i k'životu dojdućem upravlja. Tu, u sladkoj naravi, u tvom srcu, u rěči od istine, tu je glas Věčnjega, slušaj ga. U svakoj travčici u svakome cvětku, Možemo viditi Božju moć i diku.

Tko u lěpoti naravi s' veseljem sva stvorenja smatra, Stvoritelja nahodi i Njega iz sve duše ljubi, verlo je srěćan. U istinu blago njemu! Radost i veselje iztiču mu iz naravi, miriše mu iz svakog' cvětka, pěvaju mu iz svake šumice, na njega se sve stvorenje posmĕhava. — O srěćnog čověka!

92. Sverhu koga tělesne požude vladaju; tko najveće blaženstvo u jělu i pitju nalazi; tko bludna nagnutja u svom serou radostno goji: taj je gorji od nerazložne živine, koja pameti, razuma i proste volje neima.

93. Ako mi onima, koji nas uvrěde, neoprostimo, možemol' se ufati, da nami oni oproste, koje smo mi uvrědili? Tko uvrěditeljom svojim neoprosti moleći molitvu Gospodinovu, ili Otče naš badavà u petoj prošnji ovo moli: ***I odpusti nami duge naše, kako i mi od-***

Digitized by Google

puštjamo dužnikom našim. Neće mu Bog grěhe, s' kojima je Njega, svoga Stvoritelja uvrědio, oprostiti.

94 Svaki čověk želi sréćan biti, I ti mladeži to želiš. Čini samo tvoju dužnost prama Bogu, prama sebi, i prama ljudma. Eto! to je jedino vrělo, iz koga sréća za ljude izvěra.

95. Uredan budi u poslovanju. Urednost je vrělo ugodnosti i zadovoljnosti, po njoj se mnogo vrěmena i truda zaštedi, po njoj se svakom dopadamo.

Nitko neuredna čověka rad' neima, nit mu se koi važni posao pověrovat smije,

Tko brez svakog' reda koi posao radi;
Otaj věruj meni svoje dělo smradi:
Jer kako b' uměo dobro dělovati,
Onaj, koi nezna red svom poslu dati?

96. Često nas poslědci poduzetjah naših prěvare, i naša najlěpša ufanja izprazna postanu. Potražimo l' uzrok zašto to biva, nadjemo: da se najvišje zaoto dogadja, što se za onaj posao il' za ono poduzetje dobro prepravili nismo. Nikad se neprehvati posla, za kog' se dobro prepravio nisi, tako će ti skoro svaki posao za rukom ići.

97. Nestoji mladiću na jednom městu' idi sve napervo u dobru, preuzimaj sve

Digitized by Google

više u krěpostma i znanjima, nastoi svaki dan sve više dobra medju tvojim bližnjima razploditi. Čuj što mudri vele:

Nestojimo, Već radimo,
Trudimo se, Učimo se,
U krěposti, I mudrosti,
I znanjima Měre neima,
Nikad nije dosta, Uvěk štogod osta,
Što nismo činili, Ili naučili.

98. Herdjavo kućoderžanje takva je stvar, koja malo po malo gorja biva. — Iz počétka nam težko učini na kraj izilazit s' ovim il' s' onim potrěbitim, posli nas navede uzaimat, a po uzaimanju samo za onaj čas pomoženi smo, a za dojduće vrěme veća nam se nužda prepravlja, najposli po herdjavom kućoderžanju sasvim propademo, i u ništo se odpravimo.

99. Móč od običaja prilična je gvozdenim negbama, ona je tako jaka u čověku, da se verlo težko izkoreniti može. Isto vrěme, koje sve stvari slabi, i malo po malo uništi, daje običaju po neprestanom trajanju novu snagu. Čuvaj se mladeži, zlo i nepodobno dělovanje u običaj si uzeti.

100. Što nam više proštimanja drugi ukazuju, to više ponižni i preprosti imamo biti, te se više moramo tersit, duž-

Digitized by Google

nosti našeg stališa věrno i podpuno činiti, osobito pako nastojiti po dobrom vladanju osigurat se, da nas strělje nenavidosti doseći, ili barem smertno raniti nemogu.

101. Svěst je čověku nepodmitljivi sudac, ona ga grižom mori i muči ako on što zla učini; ona je čověku učitelj upravljajući nagnutja i požude; ona je sveserdni priatelj opominjajući ga ovako: Běži čověče! od budalaštine i zloće; ona je ono u čověku, što ga neprestance čuva, da s'pravog puta zašavši, nezabludi, ili ako je neharan, pa je zabludio, opet ga njegova svěst, ona ga, ona, ako ju samo sluša, opet na stazu dobrog vladanja dovede. O slušaj mladeži glas svěsti svoje!

102. Ako želiš o svom poboljšanju radit neizpunjuj zle želje i nagnutja svoga serca. — Ukaži dělom, da si s' razumom i prostom voljom narešeno stvorenje, a ne rob svojih požudah, ne živina, koja samo za onim hlepti, što joj terbuh puni, i tělesne požude zadovoljiva.

103. Ljubko se opijajući napitak u čověka uvlači, obećajuć: veselje sercu, snagu tělu. Akol čověk njemu svoja usta verlo otvori, uvukavši se taj luka-

Digitized by Google

vi gost u nutarnja čověku postane jědovita zmija, koja tako nesmotrenomu težke, neizlěčljive rane zadade. Mnoga zla iz pijanstva iztěču, n. p. svadnja, psovka, zapuštenje dužnostih, bludnost, i mnogi drugi grěhsi, koji za sobom věkovlto izgubljenje vuku.

104. Ako želiš, da su ti ljudi nagnuti, a ti se vazda prama njima pristojno i uljudno derži; čini samo ono, što ti se pristoji, osobito brižljiv budi, da nikad smerknuto lice drugima neukažeš, a još brižljiviji sverhu tvojih govorenjah.

105. Ako nisi dosta věšt svoju kuću dobro upravljati, a ti mudre kućederžitelje za věće pitaj, i od njih se uči, da, što je beržje moguće, možeš isto onako svoju kuću upravljati, kao oni. Oproštenje nikako onaj nezaslužuje, koi ono, što nezna, učiti se neće, osobito u ovoj stvari, gdi se kvar nadoknadit nedade.

106. Najveća mudrost čověčanska u tomu stoji, da čověk spoznade, da ništa nezna. Imade mnogo ljudih, koji nipošto spoznat neće, da ništa neznaju. Takvi ljudi samo po svom nakanenju čine, zato i bivaju samo po vlastitoj šteti mudri.

107. Oholost je početak svih zločah, a poniznost vrělo svih krěpostih. Ohol i běsan, to je svejedno.

Digitized by Google

108. Ako osětjaš, da nagnutju na grěh suprot stati nemoreš iz proštimanja zapovědih Svemogućega, a ti pomisli na žalostne i strahovite poslědke, koje zlo za sobom vuče, i na onaj čas, u komu će svakom nami Bog reći: Daj čověče razlog sverhu dělovanjah tvojih. Što si činio? Položi račun, i primi zaslužitu slavu nebesku ili: odstupi zločinče! odstupi prokleti, i odilazi u věčnje muke.

109. Onaj je najveći junak, koi svoje tělesne požude jednu za drugom pobědi. Junak u ratu bori se za slobodu svog těla i vrěmenitog imanja, a on bori se za slobodu svoje duše, za dobra věkovita.

110. Još je jedanput tako velik onaj, koi od svojih dobrih dělah nepripověda. Tko sám svoje dobro vladanje hvali, od tog' se mislit može, da se on samo zaoto dobro vlada, da ga drugi vide i pohvale.

111. Što mi u dětinstvu vidimo, čujemo i učimo, toga se u cělom našem životu sětjat možemo. Tko u dětinstvu zločeste uprave života ima, i herdjave izglede pred očima vidi, na tomu se još i u starosti tragovi vide, kako je u mladosti odhranjenje imao.

112. Prokušaj do temelja samog' sebe, izvidi svoje serce, jeli dobro ili zločesto? — ono je vrělo, iz kog' naša děla

Digitized by Google

izvěraju. To kušanje čineći često ćeš sa sobom istim nezadovoljan biti; i tako ćeš se malo po malo popravljati, a najposli podpun čověk postati.

113. I onda, kad si sam u skrovitu pazi što činiš. — Kad je čověk sam na komu městu osim drugih ljudih, ipak imade dva svědoka, koji vide, što on čini. — Bog i vlastita svěst, koji više vrěde, nego hiljade hiljadah drugih svědokah, i kojima je čověk za sva svoja činjenja oštro odgovoran.

114. Ulagivaoc neželi ti srěću, nego skvarenje. On hvali tvoje falinge; pred oči ti tvoja pomanjkanja stavlja kao něke krěposti; on izgovara svaku tvoju slabost, da te po licumirskoj hvali uspava, i od tersenja za pravom podpunostju suzderži.

115. Ako želiš pravo razuman, valjan, sebi i drugima hasnovit čověk jednoč biti, a ti moraš još u ranoj mladosti svojoj zaoto temelj položiti. Što se veća sgrada napraviti kani, to jači i čverstji temelj napravit se mora. — Tako isto je: štogod razumniji, valjaniji, i bolji ljudi s' vrěmenom postat želimo, to više imamo u dětinstvu i mladosti i najmanjega se zla čuvat. Ako te mladeži! tko po zločestu izgledu mami, koje

Digitized by Google

grěšno dělo učiniti, protivi se sa svom svojom snagom, nedaj se ni od kog smetat, i vidit ćeš, da, štogod dobra u mladosti činiš, to ti hasni u zrěloj dobi života, suprotivnim pako načinom svako zlo dělovanje, kojemu se u mladosti privikneš, to ti kroz cěli tvoj život škodi. Mnogi u najlěpšoj dobi života oplakuje izgubitu u mladosti tělesnu snagu; drugi opet razpuštenost svoje mladosti u starosti radi izgubitog imanja proklinja; opet drugi jauče i cvili, što mladost u budalaštinah provodeć, tako je ovo il ono zločesto dělovanje učinio si vlastito, da već u stanju nije otresti ga se. A što je svemu ovom uzrok, nego to, što u mladosti na dobra dělovanja previknuti se, i tako temelj za dobro vladanje, dakle i za srěćno živlenje metniti nastoili nisu. Mladeži! nikad nezaboravi, da je mladost preprava za sav dojdući život.

116. U družtvu nezahtěvaj da se samo ono sluša, što ti govoriš, to bo je uljudnosti i mudrosti protivno, jer onaj, koi neprestance govori iznemogne već promišljati, što govori, i tako se sam u pogibel stavi, štogod nepristojna i nepametna izreći.

117. Onom čověku, koi dobro světovanje odbacuje, pomoć se nemože.

Digitized by Google

Tko věće pametnih i poštenih ljudih odbacuje, taj mora osětjat ono, što slušat hotěo nije.

Tko nesluša dobra věća,
Tog vlastita huda sréća,
Mudro uči dělovati,
Mudro sebe upravljati,
Dok' zlo na njeg nenavali,
Dotle se on s' njime šali;
A kada ga zlo nadvlada,
Kad već vidi da propada,
Tad se istom jadan kaje
Svoju ludost pripoznaje.

118. Ljubi mir sverhu svega blaga i dragog kamenja, uklanjaj se marljivo priliki, gdi bi u svadnju doći mogao. — To ti se dosti preporučit nemore.

Iz sladkoga mira, Sve dobro izvira.

119. Osvetit se sam komu, protivno je uredbama božjima, i kraljevskima, koje su zaoto postavite da se red i mir medju nami uzderži. Imadu sudbene starješine, koji su na to odredjeni, da se onima osvete, koji drugima štetu i kvar čine; a drugo i zaoto je osveta verlo škodljiva, što drugu poradja, i tako zlo uzmnožaje. Samo je onaj u istinu mudar i plemenit, koi drugima tako dragovoljno opraštja, kano da on svaki dan nje uvrědjuje, i njima štetu čini, i koi se brižljivo čuva druge uvrěditi, kano da on nikomu oprostit nemože.

Digitized by Google

120. Čuvaj se od svake nagle požude, i nikad pervu misao neslědi, koja te tišti požudi zadovòljiti; nedaj se zaslěpit, jer ako ju slědiš zaplest ćeš se u falinge, koje nikad popravit nemoreš. Štogod je žestokia misao, to joj se više protivit moraš. — Bolja misao sve kasnije dolazi. Promisli uvěk dobro što si poželio pak ako je i najmanje zlo, nečini!

121. Ono, što očito pred světom činiti stidit bi se morao, nečini ni u otajnosti.

Svako dělo, Dodje na vidilo.

122. Zakon pravi vodja je čověku, i štap putnički, na kog' se oslonit smije; ljubezni je učitelj, koi ga u nesrěći gerli, těši i od sdvojenja čuva; on je, koi nas uči mirno smert dočekati.

Poštujmo ga!

123. Nesmetaj se čověče! što su u našem svetom zakonu otajstva; da jih nije, nebi bila věra, nego znanje, a mi nismo ništa višje, nego ljudi: kako bi indi želili sve znati? kakoli bi želit mogli biti svaznajući? Takvi je samo jedan, — Bog mu je sveto ime.

124. Neoskvernji na ikakvi način postidnost, ona je prijateljica krěpostih, i obranba nevinosti.

Nedopusti sebi niti u mišlenju, ni u

Digitized by Google

rěčma, a mnogo manje u dělih čega bi se stidit imao. — Čuvaj se od rěčih i dělah, za koja bi ti drugi reć mogli: Što to činiš? sram te bilo!

125. Bolje je dobar ostat, Nego dobar postat.

126. Ružica je kruna cvětnoj bašči, a ljubav kruna krěpostih. — Lěljan karanfilj; sumbul, ljubica, violica, i ostálo ljubko mirišeće cvětje kite bašču, ali ju ružica kruni. Isto tako čověk, ponizan, čist, blagodaran, dobrostivan trězan, uzterpljiv, nakitit je i narešit lěpima krěpostma, ali ga ljubav prama Bogu i ljudma kruni, i podpuno krěpostnim čověkom čini.

127. Onaj ljubi Boga, koi često radostnim sercem na njega misli, koi sve ono, što on činit zapověda, s' veseljem čini, i koga ova misao: da Bog s'nami, stvorenjem svojim dobro učinit misli, i da sve njegove zapovědi za cilj našu sréću imadu, u obsluženju dužnostih svoga stališa pojačuje.

128. Nije samo lěpo i hvale vrědno, nego i koristno za čověka druge poboljšavati. Tko drugih ljudih vladanje popravi, taj dionik postane onog dobra, koje poboljšani čine, a tko druge po zločestom izgledupokvari, dionik je zla onog, koje pokvareni děluju.

Digitized by Google

129. Doveršito dobro dělo čini i oblačni i mutni dan vedar. Tko je sa sobom istim zadovoljan, zadovoljan je i sa svojim udesom: jerbo ne ono, što čověk uživa, posěduje, ili što dobiti želi, čini ga pravo srěćna, nego ono, što je, i što čini.

130. Najslavnije je dělo, svojim neprijateljom iz serca oprostiti, najgerdnije pako njima se osvetiti.

131. Kućna veselja jedne obitěli il' članovah kućnog družtva sladki je plod urednosti, pomnje i mira. Ovo je samo u onoj kući, gdi svako čeljade svoju dužnost věrno izpunjuje, gdi jedno drugo ljubi, poštuje, rěčju i dělom pomáže. Uživajuć ova veselja zaboravi čověk ona pogibelna, koja razpuštenost izvan kuće svoje traži, i u budžacih zločinstva i raspa nahodi.

132. Izreka někog' mudraca verlo je lěpa i vrědna pamtenja, on reče: Siguran i prěki put glasovito ime zadobiti jest ovi: nastojati u istinu ono biti, što želiš da drugi misle da jesi.

133. Malo kad čověk hotomce pofali, a verlo često nepromišljajući što čini — iz naglosti. Gerčki mudrac Sokrat imao je običaj, koi je naslědovanja vrědan. Kad se on hodom, il' kojim poslom ugrija izuznoji, ma kako da je ožednio, nije

Digitized by Google

taki piti hotĕo, nego nalivši posudu vode opet izli, i to je tako više put ponavljao: zaoto pako činio je to, da se prĕvikne ni jednoj svojoj požudi prije zadovoljiti, dok vrĕmena nedobije stvar dobro promotriti, a ne toliko zaoto, što je verlo škodljivo i pogibelno ugrijavši tĕlo, piti.

134. Ako razum izoštriti želiš, a ti na sve, što te okružava, dobro paziti, s' pametnima ljudma družiti se, njihova svĕtovanja, i njihov nauk primati moraš. S' izoštrenim razumom čovĕk od hiljadu se budalaštinah sačuvati, i u mnogo pogibelnih slučajih pomoći znade, i najkrutje svezane uzliće udesa razvezati može. Dok tupoglavi dvojeći pita: što bi činio, kojim bi putem išao, kojih li bi se pomoćih latio? dotle izoštrena razuma čovĕk već najbolju stranu izabere i pametno dĕluje.

135. Ništa onog nečini, za čim tvoje požude hlepte, a svĕst ti činiti zabranjuje, ako ti je ma kako težko, samom sebi protivitise. To će tvoju moć za dobro jačati. Nesdvoi, ako ti se tvoj trud vazda i odmah nenaplati. — Jesil' ti čuo, da je koi mudrac svoja znanja za jedan dan, za jednu nedĕlju, mĕsec il' godinu danah sabrao? A ti bi rad za

Digitized by Google

čas krěpostan postati. Cěli svoj život upotrěbi za ovo neprocěnjeno blago zadobiti.

136. Sve što imamo, duša, tělo, razum, pamet, prosta volja, zdravlje, stališ u komu jesmo, i ostala dobra, sve su to darovi božji, nami pověrovana dobra, sverhu kojiuh upotrěbljenja morat će mo mi jednoč Bogu, koi nam jih je poklonio, oštar razlog dati. Upotrěbavajmo indi ove darove po odluki božjoi, na pametni za nas, a za druge koristni način.

137. Ako te zločesto mišlenje mori, uteci se k' poslovanju, izveršuj svoje radnje s' većom pomnjom, nego pervo; izajdi napolje gledati sladku narav; pogledaj gore u nebo k'darovniku svega dobra, k' Bogu; pruži darak siromaku, pomozi potrěbitog věćem il' dělom; pomisli, da ti nisi najsiromašnii, najnesrěćnii. — Proći će ota mala oluja udesa, što si se tako jako zabrinio? — Onaj je samo po sve nesrěćan, koi věkovitu srěću izgubi, t. j. tverdokorni grěšnik. Posli kiše i oluje sunce sja, posli sjanja sunca opet kiša i oluja dodje. Tako je ovdi na světu: posli radosti dolazi žalost, posli zdravlja bolest, posli žalosti i bolesti opet veselje i zdravlje, i tako sve jedno za drugim.

Digitized by Google

138. Nehasni ti ništa, ako si dobro i mnogo učio, a prestaneš dobar biti.

139. Što tako diže duh čověčanski; što ga podžiže na sve, što je veliko i dobro? što podupira mogućnije misli terpećeg, i pod brigom i jadom uzdišućega; što čitav naš život ljubkima oćutjenjih obdaruje? Što drugo, nego božanstveni zakon, sveta věra, utěšiteljica, pomoćnica čověčanskóg plemena. — Indi tverdo u Boga věruj, a kakogod je jedan Bog, jedan je i zakon pravi, jedna prava věra, koje je početnik Isus Kerst, Gospodin i odkupitelj naš.

140. Tri najpoglavitije krěposti pravog mudraca jesu: Sam ono čini, što drugima činit preporučuje; nečini ništa protiva pravdi; pomanjkanja drugiuh uzterpljivo podnosi.

141. Mudrac nosi svoj jezik u svomu sercu, a budala nosi serce svoje u svojih ustih.

142. Hasna života nestoi u dugom životu, nego u upotrěbljenju života. Mnogi dugo živi, pa je ipak malo živio. Svaki časak vrěmena badava probavljen, izgubljen je za čověka. Ako tko sto godinah u lěnosti proživi, mnogo kratje je živio, nego onaj, koi pet putah manje sebi i drugima ljudma za hasnu živi.

Digitized by Google

143. Neželi ništ onog što dobiti nemoreš, niti ono, što ako bi dobio, dobro nebi za tebe bilo. Něki stari gerčki književnik lěpu nam je molitvicu ostavio: Svemogući Bože! daj mi samo ona dobra, koja potrěbujem, a odmakni sve one stvari od mene, koje bi mi škodit mogle, ako jih ja i prosim, i nepřestance želim i tražim.

144. Běži od brezposlenosti, nije bo badava poslovica, da je ona svih zločah početak. Ona je mati hiljadu škodljivih požudah, na koje raden čověk nikad i nepomisli. Ako čověk neima toliko imanja, da té mnoge požude, koje iz brezposlenosti iztěču, izpuniti može, a on onda k' zabranitim pomoćima uteče se, i tako se kano od skalina, do skalina iz jednezloće u drugu strovali.

145. Da je moje tělo sve, ili najosobitii děo moga bitja, t. j. da sam ja samo iz umerlog těla, a ne i iz neumerle duše sastavljen: Ja bi se odveć plašio, smert dočekati, i ništa na ovomu světu utěšit me nebi moglo. — O kako me srěćna ova misao čini: Ja dušu neumerlu imadem, i posli ovog umerlog života druki věkoviti slědi. To me těši u svih slučajih života.

146. Čověk nemore sve svojim razu-

Digitized by Google

mom dokučit, i proknšat izvor svake stvari, zaoto opazujemo mi ljudi, da smo slaba stvorenja, kojima sve znati, dokučiti, i iznaći, nije dopustito. Hiljade hiljadah stvarih, koje našim očima gledamo, ušima slušamo, il' koje osětjamo, pa ipak dokućit jih nomoremo, i to zovemo otajstva naravi. Kamol' da bi mi dokučit mogli sverhunaravna otajstva, t. j. otajstva u našem s. zakonu. Pa ipak někoji ljudi rad bi dokučit najveće sverhunaravno otajstvo, presvetog duha, Stvoritelja Boga bi rad dokučit, ono svemoguće, věčno, noizměrno bitje, rad bi dokučit svojim slabim čověčanskim razumom ono, što nijedan čověk dokučio nije.— Staze su tvoje Gospodine neizkušane, putovi Tvoji neiztražljivi! Zadosti nam je predobri Bog samog' sebe po patriarhah, prorocih, a osobito po uputjenom sinu svomu, Isusu, gospodinu našemu očitovao, za spasenje naše netrěbamo više. Naš sveti zakon uči nas kakvi je gospodin Bog, i što On od nas zahtěva — a više i netrěbamo znati. Nastoimo na svaki mogući način ovdi na zemlji dobro živiti, ako želimo u nebu Boga licem u lice gledati, i navěke uživati.

147. Věra u neizměrno, podpuno, naj-

Digitized by Google

izverstnie, věrno bitje, t. j u Boga, perva je dužnost svakog čověka.

148. Idi k'mravu lěnčino! uči se od njeg' mudrost. Mrav u lětu skuplja sebi hranu, da u zimi od glada nepogine.

149. Najlěpša je krěpost Boga i svoje roditelje dětinski ljubiti.

150. Da se od smerti neplašimo, promislimo onaj bolji život, koi je s' onu stranu groba věkovit.

Posli smerti vrěmenite,
Radosti su věkovite,
Za sve dobre prepravite,
Od smerti se neplašite!

151. Dětinski strah pred licem božjim vazda i svakdi imajmo.

Dobri Bože! daj da te se bojim,
Vazda misleć da pred Tobom stojim,
Daj das' uvěk plašim sagrěšiti,
Tebe dobrog otca uvrěditi,
Neg' daj da Te vazda štujem, ljubim,
Daj da Tvoju ljubav neizgubim.

152. Nije samo sjanje sunca i padanje kiše, nego i veselje i žalost blagosov je božji. Čověk misli, da su mu veselje i radost uvěk hasnovita, a tuga i žalost škodljive stvari. Verlo je potrěbito, da kadšto kiša i oluja dodje, tako i žalost.

Digitized by Google

153. Što Bog nami pošalje, dobro je, ako se u početku i škodljivo vidi, n. p. bolest, siromaštvo, žalost, i ostale ovog světa suprotivštine ako nas pohode: Bog, neizměrna mudrost znade, da su nam hasnovite, dali potrěbite, zaoto jih k'nami pošalje. Često mi po ovima pedepsama bolji, krěpostnii ljudi postanemo. Bog se za sve nas otčinski brini, on znade, što je komu potrěbito. On je jedini svaznajući, nitko drugi. Predajmo se indi u njegovu s. volju.

154. I najnevinija veselja pohlepne požude u terplenja preokrenu. Tko sverhu svojih tělesnih požudah podpuno vlada, i najnevinie njih svakiput neizpunjava, jerbo što više čověk svojim' tělesnim požudama zadovoljava, to one sve mogučnije, i žestokije postaju.

155. Tudje dobro, koje si uzeo, neda ti da kaštigi izběgneš, rano il' kasno uvhatit ćeš, i kaštigi podvergnut biti.

156. Neparbi se rado.

Tko se rado parbi, Otaj vazda gubi,
Město da dobiva, On uvěk štetiva.]

157. Ako slugu imaš, njemu dužno poštenje i zaslužitu platju neuztegni, to su veliki podbodi na posao. Služiti, a nezahvalnost za oto dobiti, zadaje strašan bol. Što si rad sebi, to isto čini drugom

Digitized by Google

158. Nepazi na gorkost truda, ako se samo ufati moreš, da ćeš ikad zaoto platjom obveseljen biti.

159. Tko se s' dobrim naukom sperda, neće kaštigi izbĕći, sam će sebe u zlo uvalit, i nesrĕćna učinit.

160. Uzterpljenje metni pod brĕme svoje brige, žalosti, suprotivštine, pa ćeš jih laglje nositi.

161. Plemenito serce zasluži stalnu platju proštimanja, a licumirska dobrota poruganje i pogerdu najposli. Dobar budi iz sveg serca, a ne u ovčjoj hoděći vuk.

162. Grĕšno je dĕlo sladka otrova: obećaje nam veselje, a najposli otruje nas.

163. Lĕnčina često gorku nuždu terpi, a raden nikad brez kruha neostane.

164. U onoj kući, dakle i u onoj deržavi, gdi se zakon i vĕrnost nepoštuje, necvate nit srĕća nit blagosov božji.

165. Kako brezbrižno válja zločinac kamen na visoko město, odkud spadnuvši glavu mu razbie!

166. Bog je nami za naše dobro narav dao, jao onom, koi nju razrušava, on sam sebe kaštiguje. Nečini ništa prekonaravna.

167. Tko se usudi Boga i svoje ro-

Digitized by Google

ditelje pogerdit, taj će jednoč strahovito kaštigovan biti.

168. Ako jednu nepriliku mirno, i uzterpljivo nepodnosiš, navuć ćeš jih sto drugih na sebe.

169. Jao onom čověku, koi svoju ljutinu sam savladati i zauzdati nemore, on stostručne neprilike i mnoga zla oko sebe razplodi. Ljutit, pakostan, i serdit čověk spodobau se učini pomamnu psetu.

170. Běži od sumnje kao od otrove, ona bo se često nevinosti maša. Ako sumnjiš, a pravo neznaš, jeli il' nije, nederži ni za istinu, ni za laž, dok se s' vrěmenom podpuno neobsvědočiš.

171. Ufaj se u gospodina Boga.

Tko se ufa u Boga, Ufanja je dobroga,
Taj na stěni kuću sebi pravi,
Sam bo je Bog naš pomoćnik právi.

172. Nikad nelažimo, nevarajmo.

Što nam hasni ljude oblagati,
Možemo li i Boga varati?
Bog sve vidi, znade,
Nit se varat dade.

173. Najbolji su začini: Posao, glad, i zadovoljnost, indi; nejedi dok neogladiš; i zadovoljan budi s'onim jělom, koje dobieš.

174. Kartač ribári sa zlatnom udicom, sa svilenom mrěžom, a ulovi merskoću i siromaštvo.

Digitized by Google

175. Mirno, i zadovoljno serce, a ne bogatstvo i razkošje čini nas ljude pravo i podpuno srěćne. Pod prostom lanenom il' vunenom haljinom čestje se nadje zadovoljnije serce, nego pod svilenom il' kadifnom dolamom.

176. Ona kuća, ono selo, ona varoš, ona deržava, gdi nemir i nesloga vlada, mora se razasuti, samo bo mir, jedinstvo i sloga uzderžaje ne samo sela, i varoše, nego i čitav svět.

177. Tělesna lěpota prolazi, a duševna, t. j. dobro, krotko serce, i čista svěst vazda cvate, nit ikad krasotu svoju gubi.

178. Nevinost i postidnost najlepše su krěposti u děvice, a věrnost i pomnja u žene, krotkoća pako velika je krěpost za sve žensko pleme.

179. Ako ti je ljubav prama Bogu skroz serce probila, najtežju ćeš nuždu i tegobu lahko preterpit. Predanje u volju božju svaki bol těši, svaku žalost polakša.

180. Tko moli, dobiva, tko traži, nalazi, tko kuca, otvara mu se.

181. Moli se iz sveg serca Bogu u nuždi, izbavit će te premilostivi, perdobri Bog. Najpervo traži pomoć kod Boga, pa onda kod ljudih.

Digitized by Google

182. Onog pokára pravedni Bog, koi se s' nesrěćnima ruga.

183. Neponosi se s' lěpotom tělesnom, bogatstvom, dostojanstvom, prijateljma, tělesnim zdravljem; jer ako se s' tim ponosiš, pametan nisi, sva bo ta ostave čověka na vrati groba. Osim tog nijeľ budalasto ponosit se s' tělom koje je trulosti podvergnuto; bogatstvom koje voda, vatra il koi drugi nesrěćni udes razasuti i uništiti može; dostojanstvom, koje nas u negbe velikih brigah zakuje, a tako lahko mentovat ga se možemo, kao i tělesnog zdravlja, i prijateljah, koje možebit baš zaoto imámo, jer smo u velikom dostojanstvu i bogatstvu.

184. Ako želiš, da ti u nuždi tvoji bližnji pomážu, a ti jih se neotresaj u sreći.

185. Ako nebi rad nevinost izgubit, a ti běži od zločestih ljudih.

186. Tko čistu svěst imade, prednjičim neštrepi, ništa se neboi, ni ista ga smert uplašit nemore.

187. Samo naša dobra děla slěde nas u věkovitost, sve drugo nas na vrati od groba ostavi — imanje, dostojanstvo, blago, prijatelji, ljubimci, i ostalo, što nam je ovď na světu milo i drago.

Digitized by Google

188. Najsigurnije je bogastvo: izoštren razum, i pomnjive ruke.

189. Kaštiga, pogerda i ruglo slěde lopova, on od njih uteć malo kad može, uhvate ga najposli.

190. Svaki nami cvětak u livadi viče: nezaboravi dragog Boga čověče!

191. Tvoje želje i tvoja zahtěvanja nek' su vazda čista kao ljiljan, ako želiš, da ti se tvoje lice kao ružica rumeni.

192. Negrěši.

Gdi je grěh, gdi se čini zloća,
Nij' blagosov Božji, nie ondi sréća.

193. Čověk samo jedan poglaviti posao imade, samo jedan cilj, kog' dostići tersiti se mora, a taj jest: Oprijateljit se s' glasom svoje svěsti; glas svoje svěsti slušati, i njezinu čistoću sverhu sveg štimati mora. Ako je naša svěst s' našim vladanjem zadovoljna, biti će i Bog, i dobri ljudi. Nek se nehvali grěšnik, da ukor svoje svěsti zlo čineći, neosětja. I najveći zločinac, i tverdokorni grěšnik mora pripoznat, da u okrutnosti i tverdokornosti svojoj tako daleko doći nemore, da svoju svěst u mertvi san zaljulja, ne, ne, samo što ju zločama opoi i uspava, al' ne u mertvi san. O strahote! kad se njegova

Digitized by Google

182. Onog pokára pravedni Bog, koi se s' nesrěćnima ruga.

183. Neponosi se s' lěpotom tělesnom, bogatstvom, dostojanstvom, prijateljma, tělesnim zdravljem; jer ako se s' tim ponosiš, pametan nisi, sva bo ta ostave čověka na vrati groba. Osim tog nijel' budalasto ponosit se s' tělom koje je trulosti podvergnuto; bogatstvom koje voda, vatra il koi drugi nesrěćni udes razasuti i uništiti može; dostojanstvom, koje nas u negbe velikih brigah zakuje, a tako lahko mentovat ga se možemo, kao i tělesnog zdravlja, i prijateljah, koje možebit baš zaoto imámo, jer smo u velikom dostojanstvu i bogatstvu.

184. Ako želiš, da ti u nuždi tvoji bližnji pomážu, a ti jih se neotresaj u sréći.

185. Ako nebi rad nevinost izgubit, a ti běži od zločestih ljudih.

186. Tko čistu svěst imade, prednjičim neštrepi, ništa se neboi, ni ista ga smert uplašit nemore.

187. Samo naša dobra děla slěde nas u věkovitost, sve drugo nas na vrati od groba ostavi — imanje, dostojanstvo, blago, prijatelji, ljubimci, i ostalo, što nam je ovd' na světu milo i drago.

Digitized by Google

188. Najsigurnije je bogastvo: izoštren razum, i pomnjive ruke.

189. Kaštiga, pogerda i ruglo slědo lopova, on od njih uteć malo kad može, uhvate ga najposli.

190. Svaki nami cvětak u livadi viče: nezaboravi dragog Boga čověče!

191. Tvoje želje i tvoja zahtěvanja nek' su vazda čista kao ljiljan, ako želiš, da ti se tvoje lice kao ružica rumeni.

192. Negrěši.

Gdi je grěh, gdi se čini zloća,
Nij' blagosov Božji, nie ondi sréća.

193. Čověk samo jedan poglaviti posao imade, samo jedan cilj, kog' dostići tersiti se mora, a taj jest: Oprijateljit se s' glasom svoje svěsti; glas svoje svěsti slušati, i njezinu čistoću sverhu sveg štimati mora. Ako je naša svěst s' našim vladanjem zadovoljna, biti će i Bog, i dobri ljudi. Nek se nehvali grěšnik, da ukor svoje svěsti zlo činedi, neosětja. I najveći zločinac, i tverdokorni grěšnik mora pripoznat, da u okrutnosti i tverdokornosti svojoj tako daleko doći nemore, da svoju svěst u mertvi san zaljulja, ne, ne, samo što ju zločama opoi i uspava, al' ne u mertvi san. O strahote! kad se njegova

Digitized by Google

svěst probudi, a probudit će se sigurno ma kad; i što dalje i krutje spava, to mu se više, mučeći ga osvetit znade, sad strahom, da će zloće njegove očitovane, i on kaštigi podveržen biti; sad opet nadbacivanjem, ovako vičući: Neimaš ufanja, pomoći, utěšenja, smilovanja izvan sebe, kod tvojih bližnjih tog neimaš, a i pravo je, što su neprijatelju svom ledja okrenili! To je ndes onih ljudih, koji zaslěpljeni od strastih i požudah svojih stazom od zločinstva hodeći blaženstvo si traže. Jao njima!

194. Akŏ srěćno i zadovoljno živiti želiš, i smert mirno dočekati, a ti imaj: u svom sercu ljubeznivost, posluh, štimanje prama tvoim roditeljom; dobrohotenje i ljubav prama tvoim iskernjima; podložnost ukazuj poglavarstvu i njegovim uredbama; poštuj naš zakon, našu s. věru, brez koje nije moguće Bogu ugoditi; dobro se vladaj; mudar i uměran budi u veseljih; ljubi urednost i istinu.

195. Vinov čokot nosi četiri grozda: pervog za zdravlje; drugog za pijanstvo, trećeg za bolest, a četvertog za siromaštvo, t. j, uměreno piti vino služi za zdravlje, malo prěko měrě, čini nas pijane, višje brez měre, bolesne, sasvim

Digitized by Google

mnogo, obori nas u siromastvo,' i u veliku nesrěću.

Tko brez měre vino ljubi,
Zdravlje svoje taj izgubi.

196. Upomnji se vazda uměren biti, pa ćeš tri neprocěnjena dobra imati: čistoću duševnu, zdravlje tělesno, i prost i vedar duh.

197. Svaka je budala samovoljna. Samovoljstvo sastavito je iz tupoglavstva i oholosti, zaoto ono smeta zabludu pripoznat, a ova nedade ponizit se i popravit.

198. Lakomac, koje ga je jedino veselje, i jedina zadovoljnost bogastvo posědovati, a nikom s'njime nehasniti, jednak je blatnom kermku, koi istom onda drugima hasniti može, kad živit přestane. — Nebudi takvi.

199. Čověk je plemenito stvorenje Božje, najplemenitije posli angjelah, zaoto nek' neprěstance svomu Stvoritelju zahvaljuje, ovako misleći:

Štogod imam i uživam,
Sve od Tebe to dobivam
Mili, dobri Stvoritelju,
Svega dobra daritelju!
Sve štoj' moje, sve što imam,
Sve od dobrog Boga primam,
Iz ništa me On stvorio,
I prekrasno nadario.

Digitized by Google

Imam dušu neumerlu,
U umerlom mome tělu,
Razum, pamet, prostu volju,
Imam sréćku mnogo bolju,
Neg' na zemlji sve drugo stvorenje,
Tebi Bože! hvala i poštenje.

200. Mladeži! poslušaj někoja iz pěsamah Davidovih, koi bivši ovčar, dakle prostog stališa mladić, od Boga radi krotkog serca i krěpostnog vladanja svoga na prěstolje kraljevsko uzdignut biaše. Poslušaj i u serce primi, što je dobri David pěvat običavao. Pěsme Davidove pune su dětinskog straha i ljubavi prama Bogu.

David je ovako pěvao:

Nebesa nam pripovědaju slavu Božju širina okruga nebeskog svědoči od svemogućstva rukuh Njegovih. Jedan dan drugom se odaziva, a jedna noć drugoj očituje. Neima ni jednog jezika, u kojem se glas njihov razumio nebi, zuk glasa njihovog čuje se po svim zemljama i dopira tia do poslědnjih krajevah zemlje. Děla Božja podžižu naš duh na začudjenje i poštovanje, ona nam svud moć i slavu Božju navěstjuju.

Tebi se o Bože! hvala i zahvalno pěvanje samomu prístoi. Ti sve činiš bla-

Digitized by Google

govĕstjati od sunčanog izhoda do zapada. Ti pohodiš zemlju, i natapaš blagom kišom. Ti joj poklanjaš obilnost. Ti činiš da hrana raste, ugadjaš zemlji pooranoj, natapaš rosom i kišom brazde oranja, da veselo uzrastje naprĕduje. Ti Gospodine blagosivaš godište tvojom dobrotom, a doline i berdine kitiš s' veseljem, i sa stadama marve pokrivaš. Sve klikti od veselja i pĕva Gospodinu.

Gospodin je pastir moj, ništa meni nefali. Po zelenim dubravama pase me, napaja me iz tihih potočićah, i pokrĕpljuje mi život. (Nas kerstjane napaja vodom živom Isus, odkupitelj naš, svojim svetim, spasonosnim naukom.) Ljubkom stazom vodi me dobri, dragi, vĕrni Bog. Ma da po tamnoj mertvačkoj dolini hodim, neboim se nikakva zla, jerbo Ti si kod mene, Bože moj! Tvoja jaka obranba moje utočištje, moje utĕšenje, pokrĕpa moja, i mir moj.

Gospodine Bože naš! slavno je ime Tvoje prĕd svim svĕtom, veličanstvo bo se Tvoje sja na nebu. Ako pogledam nebo, dĕlo rukuh Tvoih, sunce, mĕsec i zvĕzde, koja si gore sverhu nas utver-

Digitized by Google

dio: Što je čověk, da Ti o njemu misliš, sin čověčji, da ga se tako ljubezno prihvatjas? Uzvisio si ga, i malo manjeg od angjelah učinio, okrunio poštenjem i učinio gospodarom dělah Tvoih; sve si mu pred noge stavio — stada malih i velikih živinah, divjad poljsku, ptice u zraku, ribe u moru. Gospodine Bože naš! kako je slavno ime Tvoje na svemu světu.

Tko pod obranbom Svemogućega pribiva, taj govori: Ti si utočište moje, i Bog moj! u Tebe se uzdam. Ti ćes me oslobodit od zanke smertne, i od svega, što je strahóvito. Pod tvojim zaštitenjem biti ću slobodan. Tvoja věrnost obranba moja. Neću se bojat od pogibeli noćne, ni od lukavštine, koja se po tamnu skita, ni od sile, koja mi se obdan prěti. Nek hiljada pade s'lěve moje, a deset hiljadah s'desne strane, nahudit mi neće, ja neću pasti. U tebe se Gospodine ufam! Nikakva me nezgoda dokučiti neće, neće se približat nesrěća kolěbi mojoj. Isti mi Bog ovako govori: Jerbo si se uzdao u mene, izbavit ću te. Jerbo me poštuješ, pomažem ti, zazoveš li me, uslišam te. Kod tebe

Digitized by Google

sam u tvojoj nuždi, i iztergnem te iz nje, zasitim te dugim životom, i dopustim ti vidit spasonost moju.

Zemlja je Gospodinova, i sve štoje na njoj, okrug zemlje, i što na njemu pribiva: Gospodin bo je, koi je zemlju sverhu mora utemeljio. Tko smie stupit pred lice Gospodinovo, i popet se na sveto berdo njegovo? Tko ruke čiste od svake nepravde imade, tko nehlepti za izpraznim stvarma, tko se nikad krivo nezakune, kaneć svog iskernjega prěvariti. Taj, taj dobije blagosov od Gospodina. Takvi nek je puk, koi Gospodina poštuje, koi pred lice njegovo stupiti želi.

Hodite, da slavimo Gospodina, prěd njim, spasenjem našim veselo klikajmo, pristupimo prěd lice njegovo sa zahvalnim pěvanjem. On je velik, naš Gospodin, naš Bog. U ruki je njegovoj sve blago, koje u dubljini zemaljskoj leži. Visine od planinah njegove su. Njegovo je more, koje on stvori, i kopno zemaljsko, koje je ruka njegova učinila. Hodite, da njega poštujemo, da se njemu klanjamo, padnimo doli prěd njim, i

Digitized by Google

prolěvajmo suze od veselja. On bo je nas za svoj puk obrao. Mi smo stado, koje on, pastir dobri věrno pase. (On isti veli: jasam pastir dobri, dadoh dušu moju za ovce moje.) K' grěšniku govori Gospodin: A ti, što izpovědaš ustma zakon moj, a nogama gaziš rěči moje? Smotriš li lopova, a ti za njim terčiš. Usta tvoja puna opačine, a jezik tvoj učinio si orudjem od prěvare, gerdiš bratju tvoju. To si činio, to! Jasam šutio. Tada si mislio u lukavštini tvojej, da sam ja kao ti. Vi, koji zaboravljate na Boga, čuvajte se, da vas Gospodin berzo nesmakne, i nitko vas onda osloboditi, i spasene učiniti nemože.

Tko meni zahvalnost žertvuje, onaj, me poštuje. Tko dobro pazi na vladanje svoje, taj će spasen biti, veli Gospodin.

Onaj, koi je oko stvorio, možel' bit da nevidi? koi je uho stvorio, da nečuje? On znade broj zvězdah na nebu, i sve jih imenuje. Gospodin je sveznajuć.

Kud ću běžat prěd Tobom, svagdi bitni Gospodine! ako sam kaštigu zaslužio? Ako se popnem gore u nebo, Ti si ondi

Digitized by Google

ako sidjem doli u propasti, svagdi, na svakom si Ti městu, svagdi me ruka Tvoja naći može. Ako reknem: Tmine nekme pokriju, noć nek me sakrije i grěhe moje prěd Tobom, ali je prěd Tobom noć světla kao dan, Tvomu su oku světlost i tmine svejedno. Ti me svagdi i svagda vidiš.

Uzdajte se u Gospodina čineći dobro: Veselje vaše nek je u Gospodinu, njemu se priporučite, i u njega ufajte: On će sve dobro učinit. — Ja sam bio mladić, i postadoh starac, nikad nisam vidio pravednoga zapuštena, niti da děca njegova kruha prose. Ako pravedni kadgod i poserne, neće upasti, Gospodin ga za ruku derži i čuva.

Hodite, slušajte me. Ja vas učim bojati se gospodina Boga. Koi je čověk, koi želi dugo živiti, i da mu dobro bude na zemlji?

Nek se čuva od zla, nek nastoi mir i jedinstvo sa svakim imati. Gospodin pazi na pravednoga, i sluša molitvu, na zločinca merzi pogled njegov, Bog izkoreni uspomenu od zločinca sa zemlje. Ponizne duhom oslobodi On iz svake pogibeli.

Digitized by Google

201. Ljubi svoj narod i materinski jezik, a nemerzi tudj narod i jezik. Svoje ljubi.

Sramota je Slavjan biti, A svoj jezik neljubiti
To će tudju reć majku voliti,
Poštivati, ljubit, i gerliti,
Svoju pako zabaciti, Za nju ništa nemariti.
Premda nikog' merzit nesmijemo,
Našu majku najvolèt smijemo,
Premda tudji jezik moreš ljubit,
Nemoj za to svojega izgubit,
Sladki mili materinski jezik,
Neka ti je drag i mio uvèk.

202. Najbolja sréća ovo je:

Ako želiš sréćan biti,
Ovdi mirno poživiti,
Posli smerti ond' dospiti,
Gdi ćeš Boga moć viditi,
I navèke sréćan biti;
A ti berzo hiti, hiti,
Uvèk činit što je bolje,
Štoje želja Božje volje.

203. Najveća briga nek ti je ovo:

Běži svako grěšno dělo,
Ma ti kako težko bilo,
Nadvladati svoje tělo,
Nečineći štoj njem milo.
Djavlu i světu protivi se,
To zgodilo ako bi se,
Da te vuku u skvarenje,
Věkovito izgubljenje,
Potrudi se, potrudi se,
Najpri za ono pobrini se,

Digitized by Google

Što za duše spasenje je,
Da! zaoto, da! najprije,
Sva će ti se druga dati,
Pa ćeš onda sve imati.
Znade otac naš nebeski,
Što za život naš zemaljski,
Svaki od nas potrěbuje,
Svakom nami to daruje,
Gladnom kruha, žednom vode,
Što trěbamo drugo ovde?
Svaki ima što trěbuje,
Svaki Boga nek poštuje,
Koi nas sve uzderžaje,
Potrěbita svakom daje.

204. Velika je cěna naše duše.

Cěna naše duše kâ je?
Gledaj sinak Božji gdi je,
Na planini Kalvarije,
Zašto? — jer nas ljubio je.
Evo cěna duše kâ je,
Bog sin samog sebe daje,
Samog sebe prikazuje,
Sebe samog on žertvuje,
Sebe samog on alduje.
Tkoj' s' ušima neka čuje;
Sebe samog on žertvuje,
Samog sebe prikazuje,
Da odkupi naše duše.
Gle na križu on izdiše,
Terpi gorke, strašne muke,
Vuče djavlu nas iz ruke,
Terpi radi naše duše,
On radi nje gle izdiše.

dakle:

Digitized by Google

Dušo! dobra, mirna, Dušo! Bogu věrna,
Krotka, i nevina, Dušo! čista, trizna,
Jaka, i ponizna, Mudra, i ljubezna,
Pravedna ostani, Svagdi, vazda plani,
Dobro učiniti, Bogu ugoditi,
Vazda nastoiti, Isusa ljubiti,
To je dužnost tvoja; Jerbo eto koja,
Jeste cěna tvoja Draga dušo moja.

205. Radostno slušaj nauk Božji, veselo u serce primaj, i po njemu tvoj život upravljaj.

Čisto serce, čista duša,
Rado Božji nauk sluša,
Dobro pamti, po njem živi,
Srěćno umre, navěk živi,
Grěšno serce, grěšna duša,
Malo kada rad posluša,
Što k'čověku Bog govori,
Jer nju druga briga mori,
Briga sve za vrěmenitim,
A nikad za věkovitim. —
A tko Boga slušat neće,
U proklestvo sam se meće,
Nauk Božji tko nesluša,
Tom pogine navěk duša.

206. Prolětje, lěto, jesen, i zima, ove četiri godišnje dobi prilikovat se mogu čověčanskom životu. — Prolětje prilično je dětinstvu, lěto mladosti, jesen zrěloj dobi života, a zima starosti. Prolětje je ono godišnje doba, kad se sije, kad usěvi kliju rastu cvatu. Lěto je ona dob' godišnja, u kojoj

Digitized by Google

ono, što je u prolětje posijano, poniklo, naraslo i procvalo, zrije. Jesen je ono godišnje vrěme, kad se plodovi prolětnog i lětnog truda sabiraju. Zima pako ono je doba godine, kad se isti plodovi uživaju. Tako isto biva kroz čověčanski život: děte imade početi, truditi se učeći ovo il' ono znanje, ovaj il' onaj zanat. Mladić nastoit mora, da u znanju il' zanatu sazrije, t. j. da podpuno naučan i umětan za onaj stališ postane, kojeg' je obrati nakanio, drugčije sebi i domovini hasnit nemore. U zrěloj dobi života sabira čověk plod od dětinstva i mladosti, da mirno zimu svog života — starost dočekati more. Zimina se u lětu pripravlja. Kruh, kog' ljudi u starosti jědu, zaslužili su u mladosti.

207. Tko svom otcu i svojoj majki zlo želi, pred onim će se uternit světja onda, kad je najgustja tmina, najveći mrak, t. j. u. najvećoj nuždi ostat će brez svake pomoći.

208. Čini što je pravo, zdravlje tvoje biti će stalno, razgovor tvoj ljubezan, korak siguran, a san sladak. Gospodin Bog je kod tebe, On je tvoja obranba i pomoć.

209. Běži od neznabožca i zločinca, mnogo manje stupi s'njima u prijateljstvo.

Digitized by Google

Kako bi bilo; da se vuk s'jagnjetom s'druži?

210. Do večeri može mnogo drugčie biti, nego je u jutru bilo. Ako si u mladosti zdrav, bogat, il ugledan, mislit imadeš, da do smerti obolĕt, i osiromašit moreš. To će te mišlenje od oholosti, lakomosti, i razpuštenosti sačuvat.

211. Tko drugomu kvar i štetu učinit nastoi, sebi samomu najviše škodi. — Tko drugomu jamu kopa, sam u nju lasno upade.

212. Zapovĕdi Božje obderžavat, najskuplja je žertva; od grĕha bĕžat, najspasonosnia; miloserdje činit, Bogu najugodnia zahvalnosti žertva; prĕstat zlo činiti, lĕpa je žertva pomirenja s' Bogom.

213. Budi stalan u dobru. Tko po svakom zločestom govorenju, koje čuje, ili po svakom zlom izgledu, kog' vidi, kao slaba terščica amo tamo gibati se dade, taj nikad istinito, podpuno dobar postat nemore.

214. Rado slušaj naredbe i opomene svojih roditeljah i starješinah, oni bo su na to od Boga postaviti, oni opominjaju i zapovĕdaju u ime Božje. Tko to nečini, grĕši proti četvertoj zapovedi Božjoj, i gubi ono Božje s'ovom zapovĕdju

Digitized by Google

skopčano obećanje: da budeš dugog života, i da ti dobro bude na zemlji.

215. Kod jèla nikad' nezaboravi ovu mudru poslovicu: Jědemo da živimo, a neživimo da jedemo.

216. Neizberi si za prijatelja onog, koji sam sebi prijatelj nije, niti onog, koi je samo sebi prijatelj.

217. Prava sirota nije onaj, koji roditeljah neima, nego koi ništa nezna, koi nikakva odhranjenja, znanja, ni zanata neima, taj je prava, podpuna sirota.

218. Brez uměrenosti postanu i najnaravnije požude izvori bola, jada i žalosti.

219. Bogastvo	prati	pomlju.
Padnutje	„	oholost.
Nesitost	„	lakomost
Bolest	„	bludnost.
Sičija	„	nenavidost.
Rahna smert	„	prožderlost.
Nemir	„	serditost.

Věkovito izgubljenje prati lěnost na duhovno dobro.

Uzvisenje	prati	poniznost.
Blagosivanje	„	blagodarnost.
Zdravlje	„	čistoću.
Pokoj serca	„	dobrostivost.
Dugi život	„	triznost.
Mir	„	uzterpljivost.

Digitized by Google

Věkoviti život prati pomnju na duhovno dobro.

220. Fališni su prijatelji kao hlad na sunčanom satu: kad sunce sja, vidimo ga, a kad je oblačno, nestane ga. Tako isto fališni prijatelji: kadsmo mi u krilu sréće, oni su kod nas, i govore: Naši smo, svoji smo. Akoľ nas sréća najmanje iz svog krila poriva, nestane jih, poběgnu od nas i vele: Nek se svatko za sebe brini. — Zaoto nastoj' prave, věrne prijatelje steći, t. j. dobre, poštene, krotke, dakle krěpostne ljude, nastoi za prijatelje dobiti.

221. Najveće je i najlěpše mudroznanje naš s. zakon. — Znati, i obderžavat zapovědi zakona pravo je mudroznanje.

222. Poštenja oduzimaoc, i ulagivaoc najpogibelnii su ljudi, i mudri Diogen kad je upitan, koje su živine najpogibelnie, reče: Medju divjima najpogibelnije je živinče il zvirče ogovorljivac, a medju pitomima zviradma, ulagivaoc.

223. Dužnost je naša zlobu i pizmu iz naših sercah iztěrati. Zlobni nastojeći osvetit se svojim bližnjima ogorčaje sebi i njima život — sebi, pizma bo mu i merznja neda sercu mira, i uvěk se uvrědjenja od drugih bojati mora, — dru-

Digitized by Google

gima ogorčava život, što jih uznemiruje. Može' se nepomirljivi, i osvetljivac u svojoj molitvi pouzdano k'Bogu obratit, i od Njega milost, i oproštenje grěhah, blagosov i pomoć očekivati? To sigurno nemore, Bogu bo se samo pomirljivo serce dopada, i On samo onima grěhe oprastja, koj svojim iskernjima, ako su jih oni uvrědili, iz serca oprastjaju. Bog je milostiv milostivima, dobar dobrima, oprastja onima, koj oprastjaju, odpustja dúge onima, koj odpustjaju dužnikom svojim.

224. Samo je onaj pravo srěćan, koi svoju srěćku podnosit znade, koi pod udarcih od udesa nesmalaksa, i nekloni, koi je indi dosti hrabren suprotivštinama s'uzterpljenjem oružano serce proti stavit. Uzterpljenje svaku suprotivštinu nadvladati more.

225. Nerugaj se, ako iskernjeg tvoga posernit vidiš, nego misli: da bi ti na njegovu městu bivši možebit upao.

226. Nesvadjaj se s'neumitnima, sa stepenim', s' tupoglavima ljudma, oni bo se obsvědočit nedadu, jer neznanstvo svoje i svoju glupost rado neprěpoznaju.

227. Nas slabe ljude pèrvo nesrěća, nego srěća mudre i krěpostne čini. Netužimo se na nesrěću, nego se po njoj

Digitized by Google

učimo dobro, krěpostno, valjano, i pošteno živiti.

228. Četiri stvare mentuju čověka uživanja života: spavanje u jutru, odvišje pitje, pripovědanje pověrovanih otajnostih, i pohadjanje zločestih družtvah.

229. Odveć slobodan, u bogatstvu oholi, neuredno ljubezan biti, i gorku istinu u nevrěme, i na neprěstojnu městu, i na nepodobni način govoriti, to je verlo škodljivo za čověka.

230. Kasno je onda istom hotět mudar biti, kad se po budalaštinah već u ništo odpravimo, kad već propademo. Posli boja netrěbamo kopję.

231. Uljudno, dobro, i krěpostno vladanje najlěpša je čověčanska mudrost, drugo: pametni neoslanja se na samog' sebe, on světovanja poštenih ljudih sluša, i s'njima se služi.

232. Samo su izprazni i oholi ljudi prama svojim mladjima busnoviti, prama starjima odurni i nepokorni, prama potrěbitima i nevoljnima nemilostivi, prama sebi prěkoměrno i neuredno milostivi i ljubezni.

233. Budi ti marljivost i pomnja draga. Pogledaj mrave, gmižu, i sebi hranu spravljaju, pčelice, neumorno oblětju cvětje, i za uzderžanje svoje brinu se.

Digitized by Google

J ti si rodjen za posao, nedaj se od tako malih slabih živinicah, od mravih i pčelicah sramotiti.

Hasnovito promišljavaj,
Vazda tělu posao davaj,
Tako s'dušom tělo tvoje,
Zdravo deržiš obodvoje.

234. Pobrini se za umětnost. Nije moguće da ladja na vodi brez věšta upravitelja srěćno broditi more, tako isto čověk brez umětnosti na ovom světu srěćno živit nemore. Badava čověku pamet, razum, i prosta volja, ako neumije ove krasne darove Božje dobro upotrěbiti, i s'njima se dobro služiti. Umětnost je upraviteljica srěćnog življenja, i světlost od razuma. Koga je čověčanskog serca ona upraviteljica i kraljica, blago onom čověku. Istina je, da i umětni čověk uvěk srěćan nije, niti je neumětni il' stepenjak vazda nesrěćan: ali ovaj nikad podpuno srěćan, niti onaj ikada je sasvim nesrěćan postao. Umětni ako i sva vrěmenita dobra izgubi, umětnost svoju i ufanje u Boga nigda izgubiti nezna.

235. Hrabren budi, ako na te briga, nepravda, nesrěća, manjkanje, bolest, ili uvrědjenje navali. To se svakome

Digitized by Google

čověku na ovomu světu manje il' višje dogadja.

236. Pametan budi u tvojih poželenjih. Predobri, premilostivi, i svaznajući Bog mnogu našu moljbu iz miloserdja prama nami neusliša: mi bo često ono želimo i prosimo, što bi nas nesrěćne učinilo. Mnogi misli: da sam ja bogat, ili vladaoc, bio bi srěćan. Siromak nevidi velike brige bogatca, neterpi zabunu njegove pameti, neosětja podložnik tegobe i brige vladaoca. Zadovoljan budi s'onim, što imaš, s'onim što si. Zadovoljnost čini duh veseo, čelo vedro. Udes je zadovoljnu čověku sigra, on bo misli: Věčnje radosti nisu na ovomu světu, radostma ovog světa nemoremo naše serce podpuno izdovoljit.

237. Ljubi měru u jělu, pitju, spavanju, poslovanju, u veselju, u žalosti, i u svemu. Sve, što je odvišje škodi zdravlju, i život uzkratjuje. Tko u svemu měru derži, ostarit će, a rědko bolovati.

238. Ljutina je velika budalaština. Promislit valja, da se ona najvišje putah s'kajanjem sverši. Promotri sam tvoje slabosti, pa ćeš i drugima njihova pomanjkanja oprostiti. U ljutini ništa nečini. Ljutit čověk priličan je buri, koja pogled naravi pokvari, jer ljutitog čověka

Digitized by Google

ćud sve oko sebe uzbuni. Akoli si tako slab, da sam sebe zauzdat nemožeš, a rad bi se te slabosti, i te budalaštine osloboditi, evo ti način kako ćeš to moći: Jel' te ljutina spopala, a ti berzo sve na stranu ostavivši uzmi ogledalo prěd svoje oči, i smotrit ćeš, kakva si se gerdoba po ljutini učinio, od sebe ćeš se samoga uplašit, smotrivši lice svoje smerknuto i blědo, oči svoje izklištite, usta derljava — vidit ćeš, da je ljutit čověk gerdan, strašan, i kao běsan. Ako je indi pred ljudskima očima ljutit čověk tako ružan, ako ga ljudi rad negledaju, jel moguće da ga Bog, koi je najizverstnije bitje, rad gleda? — O! negleda, ne!

239. Požalenje ono je nagnutje čověčansko, koje se samo iz ljubezna i milostiva serca poradja. Tko drugoga požaliti nezna, nije vrědan požalenja. Kad sirota uboga uzdiše, nesrěćni u nuždi gine, slabi oko svoje za požalenjem k'tebi podiže, kako bi ti nebio ganut u sercu! Pomozi koliko moreš, Bog će ti zaoto obilno naplatit.

240. Blagodaran čověk želi, da se svakomu čověku dobra i krěpostna želja izpuni, i da svi ljudi srěćni budu, on vazda misli na one rěči Isusa, Spa-

Digitized by Google

sitelja našega: Činite ljudma sve, što vi želite, da oni vami učinu, jer to je, što zakon i proroci uče.

241. Nehlepti za onim, što tvoje nije, tudje imanje nemore blagosovno biti. Verlo je nepošteno ime: lopov.

242. Velika je zapověd u zakonu: Ljubi iskernjega tvoga, kao sebe istoga. Činel' to nepravični? ljubil' onaj svog iskernjeg, koi mu život uznemiri, koi mu se osvetit nastoi, koi pravične uredbe tlači, druge ozloglasuje, na nje krivo svědoči, nje u grěh uvesti nastoi, koi sirotu pretiska, poslenika za najam prěvari, koi u tergovini nerazumnog kupca sebi za hasnu čini? Ovi nečine ono, što zakon uči. Ali svaki će primit platju svoju, dobri, dobru — zločesti zlu.

243. Dobrovoljan budi, to poradja u tebi ljubav i blagodarnost prama svima ljudma. Dobrovoljnost je mati od dobrote; ona od nenavidosti, neprijateljstva, i ozloglasenja ništa nezna, ona uvrědjenja oprastja, zlobu od sebe těra, s'njom pizma pribivat nemore. Iz iste nje i požalenje izteče, ona nastoi svakom po svojoj mogućnosti pomoći, prijatelju i neprijatelju, ona ljubi mir i jedinstvo. Verloje osobita dužnost svakog čověka dobrovoljnim biti.

Digitized by Google

244. Ljubi i proštimavaj svoje dobročinitelje. Zahvalnost je Bogu i ljudma mila i draga. Od oholice i lakomca neprimaj dobročinstva, oni bo za ljubav, poniznost, i proštimanje, koja jim, kao dobročiniteljom našim ukažemo, osramote nas, sva bo ta njih zasitit nemogu.

245. Istinitost je krěpost, koja čověka s' poštenjem okruni. Tko je istinit, sva su mu děla hvale vrědna, on govoreć bistro gleda, u láži, i lukavštine neupustja se, zaoto nikad smutjen nije; što mu usta govore, to i serce misli, ali razumno, i promotreno usta otvara, derži se pravice, serce mu je s' jezikom u slogi, dobro misli i govori.

246. Běži od slědećih slabostih čověčanskih: od izpraznosti, nestalnosti, oholosti, lakomosti, od raspa, osvete, zlobe i nenavidosti, i od sumarnosti. Čověk, koi se visoko derži, odvišje se reši i kiti, da ga svět vidi, taj ako što dobra učini, ponosi se, to proglasi, da se od njeg pripověda, on je izprazan. — Onaj pako, koi ono, što pametno odluči, neučini, koi je proměnljiv, nejednaka života, što mu je danas milo, sutra merzko, koi je danas kako ris, sutra kano ovca, danas razsipan, sutra od škertosti nenajede se, sad se smije, sad o-

Digitized by Google

pet plače, nestalan je, i vrědan poruganja. Stalnost je najveća dika za čověka. Jesil dobar? Neproměnljivo stalan u dobru ostani. Jesil pametno promislivši dokončao štogod učiniti, a ti učini; od svoje rěči gospodar budi, ako si što kome obećao, ali samo ono obećaj, što si u stanju brez grěha učiniti. Oholost i lakomost glavni su grěsi. — Oholi misli, da je višji, nego je, a da su drugi ljudi manji nego su, a lakomac nemari i istu svoju dušu za novce prodati. Ako se koja veća zloća od lakomosti mislit more, to je indi razasipanje svog imanja na zločeste i nekoristne stvari. Razsap siromaštvo za sobom vuče. Osveta je tako ružna zloća, da na světu od nje veće nije. Najveća je poběda, samog sebe nadvladati. Najveća je krěpost svojim neprijateljom iz serca oprostiti.

Pustimo nek se Bog i starješine onima osvete, koji nami zlo čine, jer ako se mi njima osvetimo, ono činimo, što su oni nami učinili, pa se pred Bogom i dobrim ljudma njima jednaki učinimo. Nemojmo se nikom osvetjivat. Zloba i nenavidost sestre su od osvete. Sumarnost uterni světlost veselju od života. Sumaran čověk ako jednu slamku izgu-

Digitized by Google

bi, misli, da mu se je najveća nesrěća dogodila.

Moli pouzdano u šestoj prošnji Otčenaša: i neuvedi nas u napast. Neće dobri Bog u vrěme od napastovanja dobrima svoju pomoć uztegnit, niti pripustit, da se oni napasti podlože.

247. Naša nezadovoljnost rad koje stvari, malo kad svoj temelj u naših okolnostih imade, nego u našoj glavi. Těraj napolje nezadovoljnost iz svoje glave.

248. Podpun, izverstan čověk hrabren je u navali udesa, serčan u pogibeli, za nenavidost ništa nemari, nije rob svog' pohotenja, on dobro zna, da je Bog i želje naše i naša zahtěvanja svojim s. zapovědma podložio: uvěk je on prost i slobodan, uvěk jednak, nigda dvouman, uvěk blag, a skupa i plamenit; udes ili slučaj badava se s' njim sigra, njega nikakvi dogadjaj uplašit nemore, a buduć dobro od zla potanko razlučiti znade, nemore ga izprazno mišljenje drugih na svoju stranu privući; od budalaštinah nepusti se gibati; serce njegovo netraži na ovome světu drugog blaga, izvan sebe; Bogu uvěk věrno služi, i vazda je prepravan na Tvoje, o mili Bože, dragi Stvoritelju' pozivanje ovaj vrěmeniti život s' věkovitim proměniti.

Digitized by Google

249. Nauk i znanje veliko je blago i bogatstvo. — Blago onimi ljudma, koi su u mladosti za dobrim znanjima, i koristnim naucima pohlepni, ako nje samo dobro upotrěbljavaju.

250. Pametni promatrajuć tudja pomanjkanja, svoja popravi, a hudala vidivši jih zločinac postane.

251. Nitko se većma neljuti na uvrědjenje, nego onaj, koi sam druge rado uvrědjuje.

252. Koi se čověk osvetjuje, čini se spodoban svomu neprijatelju, a koi uvrěditeljom svojim oprastja, uzvisi se sverhu njih.

253. Razsipnik robi svoje baštinike, a lakomac sam sebe. Ovaj i onaj zlo čine.

254. Prie nego vrědnost nepoznana tebi čověka poznadeš, valja da znadeš onog, koi ga hvali: mudri ljudi hvale najkrěpostnijega, a nepametni samo najbogatijega, oni nemare, što on mnogo novacah, a malo pameti imade.

255. Koi razljutjen čověk svoje mišlenje zataji, gorje misli, nego govori; a koi se kara, gorje govori nego misli: al' nit ovaj, nit onaj dobro nečini.

256. Lažljiv čověk s'početka prodaje laž pod istinu, a posli istinu pod laž.

Digitized by Google

jer nitko onom više nevěruje, koi je poznat, da je lažljivac, a svaki laža najposli se poznade.

257. Velika starost brez krěposti većma dušu, nego čelo porazi.

258. Pravi Kerstjanin podpun je čověk, jerbo sve ono samo čini, što je dobro, a oda svega onog běži, i svemu se onom uklanja, što je zlo.

259. Što više temelja čověk proti dělovanju, koje je njegovoj dužnosti poredno, izmisli; što se više isto dělovanje našem nagnutju protivi; što veću žertvu izpunjenje istog děla zahtěva; što više truda i muke rad tog' podnesemo: to je veća zasluga, zaoto i veću platju zaslužimo.

Radi krune nebeske,
Terpi nuždе zemaljske!

260. Tko dobro sije, dobro i žanje. Kad zima dodje, onda bi i lěni pas kuću si pravio, a dok je lěto, dignuvši sve četiri noge izvalit u debelu ladu lěnčuje; tako i lěni čověk, kad vidi da drugi žanju, i on bi onda sijao, al od tog' onda vrěme nije.

261. Nediraj u tihe naravi ljude, ostavi jih u miru.

Mnogo j' putah preduboka voda,
Koja s' tiha vidi, i brez vala hoda.

Digitized by Google

262. Nebudi tverdac, lakomac, koi mnogo novacah ima, pa misli, da on novce ima, a nezna da njega novci imadu;

Koju hasnu tverdac od bogatstva ima,
Ako novcem obsut nad njim gladan klima.

263. Kad se ženiš nemoj tražit novacah, nego věrna, pomnjiva, mirna i krotka druga, onu, koja će ljubezna majka tvojoj děčici, a dobra, mudra gazdarica tvojoj kući biti.

Ako želiš mirno život provadjati,
A ti kad se ženiš nemoj se udati,
Nemoj uzet ženu, koja ima blago,
Ako ti je živit u pokoju drago

264. Nikad neobećaj dvoici jednu i istu stvar, to čineći ondi se lasno osramotit moreš, gdi bi valjalo da se osobito pošten i valjan ukažeš.

265. Netuži se brez velike nužde pred nikim

Tko s' brez nužde pred drugima tuži,
Cesto samog sebe pred njima naruži.

266. Nečini ništa zla, pa ti se ništa zla dogoditi neće.

Bog pomaže one, koji Njeg poznaju,
I u pravednosti život provadjaju.

267. Dělovanje krěpostih i dobrih dělah cěna je, kojom se raj nebeski platja.

Digitized by Google

Nebo se krěpostnim životom zasluži, a za novce se kupit nemore.

268. Da se za činjenja naša nekajemo, čuvat se moramo naglosti u nakanjenjih. Verlo je nuždno dugo smišljati, što smo učinit nakanili. Težko je u naglosti potanko zlo od dobra razlučiti, i promislit, kakve poslědke naše činjenje za sobom povuć može. Što se tog dotiče: sve polako, polako pazeći na poslovicu:

Tko ide polako,
dojti će daleko.

269. Tko po svojoj zloj ćudi radi, sam se u veću propast strovali, u veću nego je ona, koju je ljudma, s kojim se je omrazio, iz pizme želio. —

270. Onaj posao, kog' si razložno, i dobro razsudivši započeo, poufano radi. Poufanje je najbolja pomoć, da početi posao sréćno doveršiš.

271. Imanje, koje si krivično zadobio, prokleto ti je.

Štoj' s' varanjem stečeno,
Nije blagosovljeno.

272. Tko se nepoboljša, nekaje se.

Istinito poboljšanje,
Najbolje je pokajanje.
Akoje u ustih, a u sercu nije,
Bog ti za to neće oprostiti grěhe

Digitized by Google

273. Od zloće běžat, to je već krěpost, prost od budalaštine biti, pervi je skalin k'mudrosti.

274. Ljudskima dělim odluka ćěnu daje. Nesudi indi zlo poslove tudje, ako dobro prokušavši odluku njihovu našao nisi.

275. Sve, što nam na um dodje nevalja taki govoriti. Mišlenja valja dobro pregledati i popraviti prije, nego iz njih rěči i děla postanu.

276. Verlo je potrěbito i nuždno za mladež da od starješinah zavisi, drugčie bi lahko s'puta dobrog' vladanja zaći mogla, pa bi onda stradala, to se iz uvěžbanja znade.

277. Gdi krěpost svoju ćěnu i poštenje, a zloća svoju kaštigu nedobiva, ondi neima mira, pokoja, ni blaženstva.

U krilu pravice,
Sěde dvě božice,
Jedna j' nadarenje,
Druga pedepsanje.

Bili pravo bilo, da zemlje vladaoc, t. j. koi kralj onomu vojniku zlatnu kolajnu pokloni, koi se njemu, svom gospodaru, svom kralju, u ratu iznevěri. koi barjak, kog' se je zakleo nikad neostavit, ostavi? E tako je, indi zločinac il' tverdokorni grěšnik da bi baštinik

Digitized by Google

kraljestva nebeskog postao, ako do sverhe svog života zločest ostane, bil' pravo bilo? Neće postat, ne! Bog pravicu kao najveću krěpost ljubi.

Pravica je, pravica,
Svih krěpostih kraljica.

278. Dobro i krasno razsudjenje plod je dugačkoga uvěžbanja. Potrudi se mladeži! da u ovome starja budeš prije, nego ti to godine donesu, budući u svima dělovanjih našeg života ono napred ići mora. Ako bi to rad, a ti primaj nauk uvěžbanih ljudih, i po njemu se upravljaj.

279. Iz neurednog vladanja iztěču nesrěćni dogadjaji na světu. Oni ljudi nemogu srěćan život imati, koji po svojoj ćudi, i po svojim tělesnim' požudama, a rědko, il' nikad' po upravama razuma svoj život neravnaju.

280. Tko je starješina, a zločesto vladanje ima, sebi škodi, a druge oko sebe kvári, zaoto dva put veću kašligu zasluži, nego oni, koi samo sebe nesrěćna učini, a ne i druge. Vojnici gledaju na svog vojvodu, učenici na učitelja, sinovi i kćere na otca i majku, kućani na kućnog gazdu, sluge na svog gospodara i. t. d.

Digitized by Google

281. Samo pakostni ljudi smerknuto lice imadu.

Koi je rada daga svatko ljubi,
Onaj vazda nek' neškripa zubi.

282. Dobro promišljaj, što ćeš, komu, kada i gdi govoriti.

Rěč iz ustah koju pustiš ići,
Nemoreš ju nikad više stići.

283. Tko srěćno umerti želi, nek se često spomene, da će umerti, i to morebit na skoro. Duh sveti kod cerkvenika na poglavju sedmom veli: čověče! spomeni se od poslednjih tvojih, i sagrěšiti nikada nećeš.

284. Tko svog' zemljevladaoca ma na koji način i najmanje prěvari, veliku zloću čini. — Podajte cesaru, što je cesarovo, a Bogu, što je Božje, veli gospodin Isukerst kod s. Math. na pogl. 22.

285. Čista svěst je potrěbitia, već i dobro ime. Ništa našoj duši nehasni, ako ljudma ugodimo našu svěst kaljajući. Najpervo tražite kraljestvo nebesko i pravdu njegovu, druga će vam se sva nadodati. Math. pogl. 6.

286. Najlěpše i najslavnie, što čověk posědovat more, ovo je: Ako čověk više je svoju pamet, nego tělesne požude, i nagnutja svoja slědi; ako on sverhu po-

Digitized by Google

žudah svojih podpuno vlada; ako on samo ono nastoji činit, što je dobro. To čověku takvu vrědnost daje, da ga svatko proštimavat mora.

287. Štije se u svetom pismu starog zakona od Noema, koi bivši medju zločestima, grěšnima ljudma, budući je dobar, bogabojeći bio, oslobodit biaše sa svojima od smerti u vrěme občinskog potopa. — Ako indi medju zločestima, grěšnima ljudma budeš, naslěduj Noema, nedaj se po zločestih izgledih pokvarit, ako želiš u vrěme občinskog suda od věkovite smerti, t. j. od mukah paklenih oslobodjen biti.

288. Joba, Bogu u sréći i nesréći, u bogatstvu i siromaštvu, u zdravlju i bolesti jednako věrnog čověka, kako da je bio s. pismo starog zakona pripověda, naslěduj, ako želiš, da iza nesréće opet sréćan, iza siromaštva i bolesti opet bogat i zdrav postaneš, kako je krotki, uzterpljivi Job postao.

289. Štije se u s. pismu takodjer starog zakona od Tobie, da je sa pogibelju vlastitog života mertva tělesa od temerutnog kralja Babilonskoga umorenih svojih domorodacah, i skupasužanjah po noći otajno sa ulicah na svojih plećih nosio, i pokapao, proti oštroj zapovědi

Digitized by Google

neznabožnog kralja. Kaže s. pismo, da je Tobia sirotama brez kamate novce uzaimao, da je tužne těšio, a bratju svoju Izraelitánce na stalnost u zakonu opominjao, pa se po tima dobrih dělih Bogu dopao. Čini i ti to, pa ćeš Bogu ugodan biti.

290. Mladići! naslědujte krotkog Josipa Egipcianskog, koi, kako se u s. pismu nahodi, iz nenavidosti od svoje bratje prodan, i u Egipat iz svoje domovine odveden biaše. U Egiptu Putifaru slugi kraljevskomu u ruke dospivši, radi svog dobrog vladanja za malo vrěmena ljubav i pouzdanje svoga gospodara Josip zadobi tako, da mu Putifar sve svoje kućanstvo preporuči, i nadgled sverhu svojih službenikah pověri. Vidivši žena Putifarova lěpotu, i uzoritost Josipovu zaljubi se u njega tako, da je na svaki način nastojala nevinog Josipa u svoju paklenu mrěžu uloviti, ali badava njeno nastojanje biaše, Josip, bogabojeći mladić neprivoli njenu grěšnom zahtěvanju. Ni umilivanje, ni pritnja Putifarke nemogoše Josipa s'puta krotkoće zavesti. Vidivši se najposli Putifarka osramotita, kad Josip iz njezine sobe, ostavivši u njenoj ruki japundžu svoju poběže, obtuži Josipa kod

Digitized by Google

svog muža po lažljivom potvoru, kano da se je on, nju na zlo navući usudio. Zatim bacit biaše Josip u tamnicu, al' i ondi u skoro ljubav nadtamničarovu zadobi, a najposli iz tamnice na veliko dostojanstvo od Boga uzdignut biaše. Kako se je to dogodilo da izpišem nije mešta toliko u ovoj knjižici, nego mladići! budite i vi kao Josip dobri, krotki, bogabojeći, nevini, i krěpostni, ako na ovomu světu sréćni biti, a na drugomu u nebo dospiti želite.

291. Uči potrěbita znanja, dok' si još u prolětju tvog života. Tko od dvadeset godinah ništa nezna, taj od trideset ništa nije, od četerdeset ništa nema, a od petdeset za njeg je već kasno štogod naučit, biť, i imat.

292. Obderžaji slědeće dobre nauke, koje je něki učitelj svojim učenikom dao, i upravljaj svoj život po njima:

1. Dok' ste još u ranoj mladosti, draga děco! ovo željno poslušajte, u vaše serce utisnite, i dělima pokažite, da vam je ovo u serca duboko usadito.

2. Prie svega poštujte Boga, vaše roditelje, i one, koje mešto roditeljah imate.

3. Nikad nelažite! laži bo nikad dobrog ploda nedonose, ako dakle što skri-

Digitized by Google

vite, i to pripoznate, oprostito vam je. Onaj, koi svoje falinge pripoznat neće, nemože se poboljšat, zaoto oprošteuje nezaslužuje.

4. Učite rad ono, što još neznate, jer ništo tako sladko nije, kao mnogo učiti, naučnog' bo dobra i dostojanstva prate.

5. Ako vas tko kudi, što ste zlo učinili, a vi mu zahvalite, i brižljivo se čuvajte, da vas opet kudit nemože.

6. Nevěrujte da vam je oni prijatelj, koi vam se umiljava, jerbo onaj, koi grěšnika nepokara, a zabluditog' na pravi put nedovede, taj na njega merzi, taj mu je neprijatelj.

7. Tko jedanput nesmotrenog' po ulagivanju prěvari, taj kolikogod put priliku dobije, prěvari. Takvih se čuvajte, a takvi bit nemojte.

8. Otajnosti vaše nepověrite lahko drugima, osim prokušanima drugovim, a što bi rad' da drugi ljudi neočituju trećima, to neočitujte nikomu, nego sami zataite.

9. Nebitajte požudno vaše oči na ništo, nego samo na ono, što ako učinite, poštenje vam donosi, jerbo zločeste prilike oči smutjuju, a serce kvare.

10. Odvernite uši vaše od nepodobnih, i sramotnih razgovorah, jerbo tko nje rad'

Digitized by Google

sluša, onog će život njima jednak postati.

11. Akoste vrěme u sigranju probavili, to veselje berzo je prošlo, akoľ ste učenjem, štijenjem, pisanjem i. t. d. ona iz tog zacerpita korist vaša ostaje.

12. Kakogod uměreno opočivanje tělu hasni, i snagu jača, tako odviše tělo slabi, i duh tupi.

13. Tko drugima nehasni, neće ni oni njemu; tko druge neljubi, neće ni oni njega. Potrudite se dakle drugima hasniti, pa će iz tog najveća korist za vas izići.

14. Nečudite se, što zločincu kadšto dělo za rukom izidje, dostići će njega kaštiga, ma najkasnie.

Što je sakrito, biti će očito.

15. Razgledajte sebe u ogledalu, i našavsi da ste lěpa lica čuvajte se, da tu uzoritost vašeg obraza po zločestom vladanju nebi pokvarili, i uništili; ili ako vam je narav lěpotu lica uztegnila, a vi se tersite, da po razumu, i dobrom vladanju ono nadoměstite, što vam fali. Dobri čověk, ako je i ružna lica, lěpo mu je serce, i krasan, uzorit duh. Pazite, da nebudete, kako ova poslovica veli: Izvana lěpi, a iznutra slěpi.

Digitized by Google

16. Nečinite ništa onog', što vam se čini, da je pogerdno, nego recite: neću to činit, ja sam sám sebi svědok. Da, svatko je sebi svědok — svatkobo svěst ima.

17. Mi imamo jedan jezik, a dva uha, da više čujemo, nego govorimo.

18. Što nebi rad' izgubit, to često prigledajte.

19. Lěnost je s'početka ugodna, al' dobro ime podgrize, a pomnja je s'početka dosadna, al' pohvaljenje donese, i bogatstvo k'sebi dovuče.

20. Ako mladiću! vino piješ, a ti sipaš vatru u vatru. Za mladež je vodica, koja vatru gasi.

21. Većma ěeni krěpost miła mladeži! nego bogatstvo. Neuzmnožaje se krěpost po bogatstvu, nego bogatstvo po krěposti.

22. Ako ono, što učite, nezapamtite, to se zove: rešetom vodu grabiti.

23. Malo, i u vrěme govoriti pristoji se mladeži, ovo ukazuje razum, ono pako postidnost.

24. Grěsi škode ne samo za onaj čas, kad se čine, nego mnogo više za dojduće vrěme, osobito za oto, jer se po priviknutju na grěh volja na zlo prignuta čini.

Digitized by Google

25. Ništa nečini radi pohvalenja, a ipak pomnjivo radi onaj posao, koi ti pohvalenje doněti može.

293. Tko je najveći čověk?

Onaj je, koi svoju uzkipitu strast zauzdati znade.

294. Nemožemo slavnie pobědit druge, nego ako na njihovoj strani nepravdu ostavimo, a ni najmanji dělak nje na našu stranu nepreselimo; što je još više, ako s'onima, koi nami nepravdu čine, dobrostivo, ljubezno, i prijateljski postupamo. Ako mi negospodarimo sverhu naše ljutine, i serditosti, a ono ove gadne strasti gospodari su naši, a mi njihove sluge. Perva rěč nezakuha kavgu, nego druga, koja treću i. t. d. porodi. Ljutina počima s'budalaštinom, a sveršuje se kajanjem.

295. Děte! nezaboravi trude i bole majke tvoje, i poštuj otca tvoga, jer po njemu život imadeš.

296. Uči neumětne, prevodi zabludite na pravi put, uzdigni glas kao trublju proti zločincem, karaj, opominjaj nje, neprestani govorit proti zločama, kaži dobrima, da su u stanju milosti Božje, da je velika sréća njihova: ali pervo nego ovo činiš, govori sa sobom istim, iz-

Digitized by Google

vidi svoje serce, jel' iz njeg ova izlode, ako to nije, sve ti je to badava, sve neplodno, poslovica bo pravo veli:

Što iz serca neide,
Ono k'sercu nepride.

297. Čuj što poslovica od nezahvalnosti, od ove gerdobe govori:

Dokle prosi, zlatna usta nosi,
A kad vratja, tad pleća obratja.

Nečini to draga mladeži! jer tko dobročiniteljom svojim pleća obratja, u skoro će brez svih dobročiniteljah ostati. Znašli, što preprosta naša poslovica veli: Nezahvalni jedanput u mléko udrobi, a drugiput baš ni u sirutku.

298. Tko mali trošak žali, da veću od sebe štetu odbije, taj kvaruje.

Tko čuva klinca, izgubi podkovu. Komu je težko jednoj mački na dan po jedan mali komadić kruha dati, taj sto kradljivih mišah hranit mora.

299. Ako nauke učiš, da Boga proslaviš, sebi i iskernjim svojima hasniš, pravi si mudrac.

300. U koliko tko mir ljubi, onoliko je valjan čověk, u koliko se pako rad' svadja, u toliko divje, i pakostne naravi postaje.

301. Tko se veseli, ako je za falingu

Digitized by Google

svoju pokudit, a serdise, ako je polivaljen, izverstan je: jerbo onaj, kojem je drago, što je na faliugu svoju opomenit, rado ju popravlja, a neopomenit, rědko je, da ju znade popravit, već u njoj ostaje, a najviše raď tog', što ga za nju mnogi hvale, a malo ih, koji kude.

302. Onoliko si pametan, u koliko pametno živiš, i pošteno se vladaš.

303. Tko brez nužde ubogim, i potrěbitim veli: idi sutra ću ti dati, taj veli: još danas ću neljubezan, nemilostiv, neblagodaran biti.

304. Kakogod voda proždirajući vatreni plamen utuši, tako mehki odgovor ugasi goruću žestinu ljutitog.

305. Ljubav je duša kerstjanstva, koje bi brez nje mertvo, i nekoristno bilo. Ljubav mora sve, što mislimo, činimo, il' ostavimo, skroz probiti, ako to nije, mertva su naša děla.

306. Glad radinu čověku kadšto kroz prozor u kuću zagleda, al unutra, unić nesmije: indi radi, radi!

307. Ako želiš, da zaslužna tvoja dělovanja budu, a ti kod njih odluku imaj, poštenje Božje uzmnožati, i dobro tvojih bližnjih.

308. Put terpljenja tverd je i oštar.

Digitized by Google

al' on onog' koi po n'em' stalnim korakom hodi, dovede k'blaženstvu.

309. Tko je věrni ljubitelj krěposti, taj na putu vodju, kod posla pomoćnika, u snu stražanina, a na smerti utěšitelja ima.

310. Mnogi ljudi stavljaju si krěpost pred oči kao něko osobito dělovanje, koje něšto izvanrednoga u sebi imade, što naš razum obuzme, i moći naše oslabi tako, da ga dokučit nemožemo. Varaju se oni, jerbo krěpost je jedna svar, koju razum naš lahko dokučuje, koju snaga naša doseći može, ona je nutarnja lěpota, koja nas skroz probije, i u nami je kao druga duša. Takva je prava krěpost. Naš izvanski život prilika je naše nutarnje krěposti, ona se ukazuje u naših dělovanjih, i svatko ju s'nami skupa poznaje. Mi bi nju razkomadali, i kano umorili, ako bi pustili, da ona samo u jednom dělku dělovanjah naših živi, a ništa ju nebi moglo s'nami podpuno sjedinit, ako bi se ona samo sijedne strane u nami našla.

311. Pomnjiv i mudar budi iz svakog i najmanjeg' govorka ove knjižice za sebe nauk i upravu za dobro i krěpostno vladanje izvući, kao neumorna pčelica

Digitized by Google

što iz svakog' cvětka slast izpija, koju umětno u med prěobrati.

312. Prolětje je najlěpše godišnje vrěme. Sve u sladkoj naravi počima živit. Usěvi počmu se budit, kliti, i rasti, polja i livade zazelenuju se, stabla prekrasni cvět, a vertli prělěpo cvětje dobivaju. Živine u polju, ptice u zraku, ribe u vodi, sve, osětja oživljujuću snagu Božju. Nećemoľ se mi ljudi još više zaoto veselit, koi smo u stanju sve, što nam Bog dobra, i veselja u ovoj dobi godine poklanja, u pravom pripoznanju uživati?

Prolětje veliku spodobnost s'našom mladostju ima. Prolětje je perva godišnja doba, a rana mladost pervo vrěme našeg života. Prolětje je vrěme sějanja, i tko u ovo vrěme nesěje, taj u lětu i u jesen ništa nežanje, pa u zimi ginit mora od glada. I mladost najbolje je vrěme za skupljanje koristnih znanjah, i prěprava za sav dojdući život. Dobro indi upotrěbi mladost, skupljaj si koristna znanja, i umětnosti, da u zrěloj dobi života, i u starosti nužda i potrěba kao jaki oružani na tebe nenavale, i da od glada žalostno, i brez kuće, i brez kućišta, gol i bos, za tudjim plotom nepogineš.

Digitized by Google

313. Lěto je najvrućja doba godine, koja najveći dio plodovah il' sasvim učini sazrěti, il' blizu k'zrělosti privede. Stabla i uzrastje obuku oko polměseca Svibnja merkušasto zelenilo na sebe, i plodovi sve veći postaju. U Lipnju već do zrělosti dolazi svakojako voće, kojim se u vrućim' dugima lětnim danih razgaljujemo. U Serpnju zrěje hrana, žetva i kositba počima. Drugo voće i drugi plodovi za dojduće godišnje vrěme zaostaju, jer da bi sve najedanput sazrělo, nebi mi u stanju bili, sve podpuno sabrati, i upotrěbiti. Tako je premudro dobri Bog svoje kućanstvo u naravi uredio!

Lěto veliku spodobnost sa zrělom dobju čovičanskog' života ima. U njemu se vidi, da plodovi, za koje je u prolětje sěme u zemlju metnito', sve veći bivaju, sve više do zrělosti dolaze: tako isto znanja i věštine, za koja je čověk u mladosti temelj položio, sve veća bivaju, sve se dalje razprostranjuju, i podpunia bivaju. Tada se vidi upotrěbljenje njihovo, i tad istom hasnu od njih dobivamo, kakogod što se istom u lětu hasna sijanja, i přesadjivanja prolětnog smatra. Tko u prolětje neusěje, taj u lětu nežanje, tako i onaj čověk ne-

Digitized by Google

može sebi i drugima hasnit, koi u mladosti ništa učio nije.

314. Jesen je verlo veselo doba godine, jer ni jedno drugo nedaje nam toliko plodovah za jěstbinice i podrume naše, kao ovo. Bog u ovo vrěme otvori svoju darežljivu ruku sasvim, i dovoljno nas zasiti. Zemlja tad doverši svoje veliko dělo poradjanja, i svud ugledamo sanutje. Listje na stablima požuti, i sve po malo opada sa stabalah, koja su već doněla svoj plod.

I jesen imade spodobnost sa čověčanskim životom, i to sa podpuno zrělom dobju. Čověku u ovoj dobi većim dělom snaga prohodi, i kakogod listje na stablih svoju boju u jesen proměni, tako se i vlasi čověčanski u ovoj dobi proměnjivat počmu u srebro-boju. Kakogod se u jesen najviše plodovah zemaljskih dobiva, i za ziminu sprema, tako u ovoj života dobi čověk plodove truda mladosti svoje sabira, i za starost sprema.

315. I zimu, premda ona usporedivši ju sa ostalim godišnjim vrěmenom najmanje je uzorita i lěpa, pogledajmo. Narav u ovoj dobi opočiva, sve u naravi tako rekavši u merko je zavito i žalostno. Potoci i bare pune leda, po-

Digitized by Google

lja i livade pokrite sněgom, hladno, burovito vrěme zatvori nas u pribivališta naša, u naše vruće sobe. Opočivajuća zemlja tada se pokrěpljuje, da u dojdućem lětu snažna bude za poradjanje novih plodovah. Ovo osobito uredjenje, koje se u měnjanju godišnjih vrěmenah, osobito u zimi, opazuje, koje je za uzderžanje sviuh živućih stvorenjah premudri Bog učinio, razum naš i serce naše pritežu, dobrog', premudrog, premilostivog Boga poštivati. Moguć je naš Gospodin! naš Bog! hvala mu navěke!

Može se i zima čověčanskom životu prispodobit, i to starosti. U ovoj godišnjoj dobi spava sladke naravi snaga, zemlja ništ' neproizvodi, sve stoji golo i ukočito: tako isto snaga čověčanskog' těla u starosti zaspi, uda izgube hitrinu, vlasi poběle kao sněgom pokrita zemlja, najposli umre stari il' stara od slabosti, al' posli smerti opet se probudi, i to, ako je dobro i krěpostno starina živila, probudi se na novi, lěpši i bolji život, kakogod zemlja posli zime za uzorito prolětje probudi se.

316. Ako si zdrav, bogat, ugledan i sretan, u naručaju megućih prijateljah, neklikta od veselja, nedaj se od sréće u brezbrižnost spustit, ni uspavat, iz tog

Digitized by Google

bo se sna lahko u svět pun strahovitih obrazah, tebe gerdećih licah probudit možeš, pa što ti onda hasni po tragu kajanje? Akoli si u težkoj bolesti, u gorkom siromaštvu, ranjen sa strěljom od nenavidosti, ozloglašen pa te žabacuju, i svi od tebe běže i od sebe te odtěruju, a ti nemoj sdvoit, i neutěšljiv postat. Samo je uzterpljenje lěk za ovo. — Ono, ono sve nadvlada. Muževskom snagom podnosi svaku suprotivštinu. Ništa na zemlji uvěk trajat neće, ovdi je sve nestalno, kako sréća tako i nesréća. Posěduj samog' sebe. Nebudi rob ovog světa. Ako svět tvoju krěpost nenaplati, to ćeš veću platju od Boga dobit, indi neprestani dobar biti, ako ti svět zavidi, i neuzhtě tvoju krěpost pripoznat, neprestani zaoto dobro činit. Nesměbi se odveć, neplači jako, kako ovo, tako ono nije dobro. Što Bog hoće, to je dobro, to je najbolje, to čini, kad obderžaješ Božje zapovědi, onda se neboj vrěmenite smerti — ako je se nebojiš, a ti po tom pokazuješ ljubav za věkoviti život. Bil' ti rad' uvěk na ovom světu ostat? Pa zašto se indi smerti bojiš, ako nebi? Isti Isus, naš Gospodin rekao je: da ono tražimo, što je gori. Neprědaj se sasvim světu, pa ti

Digitized by Google

neće bit težko umerti. Nečini ništa proti zapovědma Božjima, ako bi za to i timert morao. Isus, koi je najneviniji, terpio je, i po terpljenju, po pregorkom terpljenju unišo je u slavu svoju. Věruj u Boga, a ona nedokučljivost, koja je u Njemu za tebe i za svakog čověka, nek' te nezavede da dvoiš: jerbo baš u toj nedokučljivosti Svemogućega zaderžaje se veličanstvo Božje. Boga nitko dokučit nemože, al' Njega iz dělah Njegovih čověk na toliko poznaje, u koliko se On dokučit dopustja. Bil' mi bili umerli ljudi, da Boga tako poznat možemo. kako mnoge druge istine poznajemo? Nebi, nego bogovi bi bili. — Al' mi to nismo. — Kako bi indi usudjivali se nedokučljivost dokučivati. Nečini to, jer ćeš se badava dokučivajuć umorit. —

317. Zločinac, koi mnoga znanja poseduje priličan je čověku, koi sa svěćom hodeć s'pravog' puta zadje. Pa što indi hasni takvom světja, što li zločincu znanja?

318. Pomnjivo radi, a nebrini se za naplatjenje. Nijedan trud još nenaplatjen nije ostao. Kakvi posao, takva je i platja.

319. Nikad netuši u sebi glas svěsti,

Digitized by Google

on je govor Božji, koi te na dobro nagovara, a odazla odgovara.

320. Zakon je vrělo sveg čověčanskog blaženstva, i utěšenja u terpljenjih i suprotivštinama, netraži indi drugog' vrěla, ako blaženstvo il' utěšenje tražiš.

321. Sréćan je onaj, koi se previkne na oto, da kadšto s'malim zadovoljan biti može, malo bo se svagda i svagdi nahodi, mnogo pako slabo kad, il' nikad. —

322. Čověk doklegod živi nastoit mora sve bolji bivat. Tko sanja, da je već dosta dobar, taj sigurno svaki dan gorji biva.

323. Tverdac je najubogiji čověk na světu, on bo kod sveg' svoga odviška ipak vazda misli, da je siromašan, a to zato misli, jerbo mu nikad' dosta nije.

324. Uživaj dobra, koja ti je Bog dao s'veseljem, samo nezaboravi kod toga na ubogu i siromašnu tvoju bratju, koja od glada i goloće gine, oni bo su veliko pravo od Boga dobili da od tebe pomoć traže, a ti si po zapovědi Božjoj dužan pomoć jih koliko možeš.

325. Veselje za posao, i u poslovanju imati pravo je uživanje života. U poslu je božanstvena snaga sakrivena, i što je težji posao, to ga sladje počivanje slědi.

Digitized by Google

326. Upomnji se ugodno i bistro govoriti; to s'neopisatom jakostju u ljudska serca dira, i čini, da si kod njih primljen.

327. Tko se svaki dan sa svojim vlastitim poboljšanjem zabavlja, taj sigurno neima vrěmena tudje falinge s'trubljom razglasivati: zaoto je podpun čověk.

328. Čověk je zaoto rodit, da posluje. Poslovanje vodi k'zadovoljnosti, i izvanskoj sréći: zaoto běži od brezposlenosti, koja kroz vrěme i nuždu poradja. Lěnčini je težko dočekati, da sat udari, a radin čověk i nezna, kako berzo dugi lětni dan prodje.

329. Tko svojim uvrěditeljom dobro čini, taj će jih najbolje na poznanstvo dovest, da on nije zaslužio, da ga uvrědjuju.

330. Tko poboljšanje obeća, a u istinu nepoboljša se, taj neima prave volje poboljšati se. Već je polu — gotovo poboljšanje, ako je istinito obećanje poboljšati se učinito,

331. Zlo s'dobrim vratjaj, al' se neukloni od lěpog děla, koje je čověk u stanju učiniti, zaoto, što bi po tom tvog neprijatelja zastidit mogo. Plemeniti terpi, oprastja, i blagosiva, al se neuzteže od lěpog děla, koje bi neprijatelju po-

Digitized by Google

žar po licu prosut moglo. Dobro čini, slavna děla izveršuj, pa zastidi neprijatelje svoje.

332. Imade dvě versti zadovoljnosti, jedna je sa světom, a druga sa sobom istim. Obadvie uživati, istina lěpo je, ali je i verlo težko. Ako obadvie sjedinit nemožeš, a ti se prodji světa, nego se svog serca derži.

333. Jerbo u mladosti znat nemožeš, koje znanje, koja věština može ti s'vrěmenom osobite napredke, i veliku hasnu donět: zaoto nijednu verst znanja i věštine, ako ti je samo moguće, nezapusti, nit za ništo nederži.

334. Ako bi rad' da ti ma kakvo uživanje pravu, nutarnju zadovoljnost nepomuti, i da dobitak brez kajanja primiš, a ti moraš s'trudom to uživanje zaslužit, i brez potlačenja dužnosti i okaljanja svěsti.

335. Nije većeg veselja za čověka, nego ako za svakim doveršitim danom samom sebi reći može: danas sam dobar i pomnjiv bio. O kakoje miran i sladak zatim njegov san, a vedro probudjenje oda sna!

336. Tko mnogo vrěmena opočivajuć, i svom tělu ugadjajuć probavi, onome se svi njegovi poslovi na jedanput na

vrat obëse, od tud' dolazi, da on sve nje ugledavši, uplaši se, promislivši onaj trud, koi je potrëbit, da jih sve dobro uradi, i tako sam sebi za poslovanje volju pokvari, i veselja se mentuje, koje je za svaki posao tako potrëbito kao zdrava duša, i zdravo tëlo.

337. Poštuj tvoje roditelje i starješine ne iz straha, nego iz ljubavi, i radi dužnosti budi jim pokoran, ako želiš, da s'vrëmenom dobar starješina, i dobar roditelj postaneš i mudro zapovëdat znadeš.

338. S'busnovitostju neda se čovëk od zablude svoje odvernit. Ako indi koga opominjaš, karaš, il' ako komu zapovëdaš, a ti mu se dobar, ljubezan, tih i milokervan ukaži, i sigurno će te poslušati, i tebi po volji učiniti.

339. Tko po slëpom samoljubstvu u svemu svoje samovoljstvo slëdi, nesrëćan je čovëk, samoljubstvo bo pamet zaslëpi, i svake načine traži, i najveće naše falinge izgovoriti, i u oděću krëpostih obući.

340. Čovëka sudimo po družtvu kog' se derži, kako su i stari ovako govoreć: kaži mi s'kim se družiš, a ja ću ti onda kazat, tko si i kakvi si.

341. Nikog' nepogerdjuj, nezabacuj,

Digitized by Google

neizsměhavaj, nikom na žao nečini, nego — prijateljski, ljubezan, dobročineći, ugodan, lahko pomirljiv budi, tako bo se pravi Kerstjani, děca božja vladaju.

342. Krěpost, sverhu koje ne bdiš tako je pogibeli izvergnuta, da se od tebe ukrast može, kao i drugo blago, sverhu koga straža postavita nije.

343. Žertve, koje mi dužnosti i krěposti aldujemo često su za nas težke, ali zaoto bivamo za nje dobro naplatjeni po onom sladkom ćutenju, koje one u temelju serca našeg zaostave.

344. Tko zlatne uprave mudrosti uči, a po njima svoj život neupravlja, taj je jednak čověku, koi njivu svoju poore, a neposěje, Valja ne samo poorati, nego i pošejati, i pozubiti, i ograditi njivu, ako bi rad da nam plod donese.

345. Pazljivo štivenje dobrih knjigah, i druženje sa krěpostnima i izkusnima ljudma najsigurnije su pomoći, po kojima sve razumniji i bolji postat možeš.

346. Někoi mladići nit imaju prijateljah, ni novca; akol' su pošteni, věrni, i pomnjivi, sve će oni to u skoro dobiti.

347. Tko ne samo na zlo merzi i od njega běži, nego takojer još većma dobro ljubi i traži, taj hodi po lěpoj sta-

Digitized by Google

zi od krěpostih, i sigurno dospije k'stalnoj sréći.

348. Skupljaj koristna znanja, obogati s'njima duh tvoj, al' ne zaoto, da se samo sjaš, nego da sebi i drugima po njima hasniš; mudrost bo je za sréćnoga narešenje, i věnac nevenućeg cvěta, a za nesréćnoga utočištje.

349. Tko je u dostojanstvu preprost, i krotak, taj poseduje pravu věštinu za uzderžat ljubav svojih prijateljah, za oslabit svoje nenavidnike, što više, iste neprijatelje svoje za svoje dobro dobije.

350. Tko imanje svoje na pravični način steći, i za plemenite odluke uzderžati traži, taj je štedan, i izpunjuje skupa jednu od pervih dužnostih gradjanskih; razsap bo u siromaštvo vodi, a ovo je za gradjansko družtvo pogibelna stvar.

351, Ako si po tvom bogatstvu, a ne po tvojih dobrih vlastitostih prijatelje steko: a oni neproštimavaju tebe, nego samo tvoje bogatstvo.

352. Tko vrědnost vrěmena pravo céni, i mudro upotrěbljava svaki časak vrěmena, taj trajanje svog života uzvisi, i po dobrih dělih produlji ono, što mu je možebit manje godinah živit dopustito.

Digitized by Google

353. Ako si čista, neokaljana serca, nevinost ti je tvoja ono oružje, pred kojim zločinac štrepi, i svoj mač i kopje položit mora, neće te pizma i nenavidost zločinca doseć moći.

354. U čověka, koi se velik po izvanskoj slavi, uzoritosti, narešenosti čini, sve je veliko, lěpota i cěna oděće, uzoritost u pribivalištu, jednom rěčju sve je veliko, samo on nije; a u onog, koi se po sréći podložnikah svojih velik učinit traži, mnoge su stvari verlo malane, samo je on jako velik.

355. Naučni brez krěposti, stablo je brez ploda.

356. Rado dopusti, nek ti svatko tvoje falinge pred oči stavlja, bolje bo je imat neprijatelja, koji nam naše falinge pokazuje, nego prijatelja, koi nje na nami vidi, pa od njih šuti.

357. Plod neumornog' truda i poslovanja ovi je: bogatstvo, naučnost, koja duh reši i kiti, zadovoljnost sa sobom istim, zaslužito proštimanje svojih drugovah, i svih onih, koi s'tobom, o pomnjivi! i radini čověče! jedno uživaju vrěme, a mnogo putah i posli tvog stolětja, kad ti već u hladnom grobu počivac budeš, tvoje se ime poštuje. Indi radi, radi, radi!

Digitized by Google

358. Tko nerad svoju falingu pripoznaje kad pofali, iz medju svih falingih najveću čini. Jedino pripoznanje svoje falinge više vrědi, nego hiljadu izgovaranjah, jerbo se samo po pripoznanju falinga popraviti dade.

359. Na ova pitanja: kako ću se ja vazda veseo, zdrav, i vedar uzderžati; kako ću potrěboću i nuždu, glad i goloću od mene odbiti? može se u kratko ovako odgovoriti: vazda rádi.

360. Često ova požuda, umětan se pokazati, smeta, da može pravo umětan postati: više bo je ljudih, koi se u tom vesele, ono pokazati, što znadu, nego ono učit, što neznadu.

361. Pošten. pravičan i dobar čověk sigurnost je i korist družtvu; uljudan i pouzdan čověk, ugodan je družtvu. Takvi dakle budi za družtvo.

362. Lěpa je večer, vesela i mirna, ako je dan u službi krěposti probavljen. — Lěpa, vesela, i mirna je starost, ako je mladost brez svake zloće preživita.

363. Na onom kućištu, od kud se je štedost izselila, nužda si kuću napravi, i ond' pribiva. — Tko je razsipan, taj lahko osiromaši.

364. Poštenje mora se steći kao i novci, premda se gdikom u krilo od-

Digitized by Google

kudgod privali, kao i novci, ipak je najsigurniji put k'pravom poštenju ovaj: tersi se krěpostan i sebi i drugima hasnovit postati.

365. Mnogi ljudi traže svoje blaženstvo izvan sebe, zaoto je sav njihov život neprestano traženje. Traži si blaženstvo u samom sebi, i naći ćeš nadoknadjenje za sva dobra, koja ti je udes uztegnio.

366. Najlěpše, najplemenitije veselje serca našeg' u otom stoji, ako znamo, da smo dobro dělovali. Vedrim okom obazrit se tada možemo na naš nijednom zločom nepokaljati prošasti život. — O to je najveće veselje!

367. Mladić, kojeg glava svakom koristnom znanju, a serce svakoj krěposti otvorito stoi, otvori si ulazak k'nizkima i visokima, i svagdi prijatelja nadje.

368. Tko pomoći može, a neće; tko dati može, a nedade; tko danas dati može, a na sutra odvlači, od tog' se u istinu reć može, da neljubi svog' iskernjeg, kao samog' sebe.

369. Premudro je Bog zemaljska dobra podělio. Što jedan čověk u odvišku posěduje, tog često drugi ni malo neima, al' baš od tud' dolazi vrědnoća, i poslovanje, koje se medju ljudma

Digitized by Google

nahodi. Na nijedno se Božje uredjenje netuži.

370. Velika je moć od istine, ako mudrost i tihoća nju izgovori. Oseti se njena snaga, i pomirenje se s'njom traži. Zahvali se onom, koi ju je izreko, ako ne baš uvěk očito, ipak otajno.

371. Tko na oto nemotri, kome otajnosti svoje očituje, tog' često izkustvo uči, da se je u ljude pouzdao, koji tog, vrědni nisu.

372. Učit moramo doklegod smo živi, i što učimo, to u dělu pokazat imamo, drugčie bo smo prilični tverdcu, koi mnogo blago sakuplja, a dobro neupotrěbljava.

373. Previkni se za rana na mudru zadovoljnost, po njoj naše želje ono nahode, što traže. Nije prava sréća mnogo imat, nego sa svojim zadovoljan biti, to je prava, podpuna, i stalna sréća.

374. Veselje nek ti je začin, al' ne hrana životu. Tko brez uměrenosti veselje uživa, najposli će mu se ono omrazit. Neuměrenost je smert sviuh veseljah.

375. Ako vazda vesela serca biti želiš, a ti se čuvaj sumarnosti, ona bo ne samo pomuti svako veselje, koje bi uživat mogli, nego i svako najmanje terp-

Digitized by Google

ljenje, koje nas pohodi za našu hasnu mnogo put ona umnožaje.

376. Štogod danas uživaš, mudro uživaj, na sutrašnji dan misleći. Imade ljudih, koji dok' što imaju, baš imaju, a od tog dohodi, da kad što neimaju, ou da baš sasvim neimaju.

377. Našem razumu nečini mnogo poštenja, ako berzo u nova prijateljstva stupamo; al' sercu našem veliku sramotu čini, ako brez važnih uzrokah stara prekeršimo.

378. Ma i najkasniji potomci naši plod našeg tersenja i truda uživali, ipak je lěpo stabla kalemit il presadjivat za potomstvo, kako su stari naši za nas. Tako čini!

Bogu je milo,
Svako dobro dělo.

379. Nek svaki, koi Boga moli promisli, koga moli? Nijel istina, ako k najmanjem zemaljskom gospodinu s kojom moljbom dojdemo, nepazimol' na svaku našu rěčicu? što još više, pazimo na oči, noge i ruke naše, da onaj gospodin, kog' molimo vidi, da ga mi poštujemo i štimamo. A nijel' Bog naš najveći gospodin? Indi valja na sebe dobro pazit pod molitvom, koju Bogu prikazujemo, pazit svagdi i vazda.

Digitized by Google

Nekoje uprave za uzderžanje zdravlja.

Zdravlje je tělu od velike cěne. Bolesnik ma da najuzornie pribivalište, najlěpše bašče imade, ma da je najveći kralj, da sve blago ovog světa posěduje: ništa ga ovaj odvišak, ova slava, ovo veličanstvo neveseli. On bi sve ovo rad od sebe dao, da bi si samo zdravlje kúpit mogo. Bolesnik poslove svog' stališa izveršivat nemore, poslove i raduje svoje sve drugima ljudma pripustit mora, koji ove s'onom brižljivostju, pomnjom, i věrnostju, kojom bi trěbalo, da se čine, neizveršuju. O kako je srěćan zdravi! Njemu je prosto jělo sladko, on mirno spava, pokrěpljen, i veseo, i vedar ide za svojim poslom, lahko ga izveršuje, može Bogu i bližnjim svojima služit, i o dostignutju věkovitog spasenja svoje duše nesmeten radit. Ali pokraj sveg toga mnogi ljudi verlo rědko o tomu misle, kako je neprocěnjeno blago zdravlje, i kako se ono lahko pokvariti može, a što je još više, kako lahko čověk svoj život izgubiti može. Koliki i koliki učinili su se po nepazljivosti, malo umnosti, i nepokornosti kljasti, hromi, slěpi il' kljakavi, il' su morali rano

Digitized by Google

umerti. Takvi se i pred Bogom merzki i kaštige vrédni učinu, jer bo je Bog nami ovo skupo dobro, t. j. zdravlje zaoto dao, da ga mi brižljivo čuvajuć, dužnosti našeg stališa věrno i podpuno izpuniti, i mnogo dobra medju našim bližnjima dělovati moremo.

Želiteľ vaš život i vaše zdravlje uzderžati, a vi morate osim drugih slědeće uprave i opomene duboko si u serce usadit, i podpuno i věrno izveršivati:

I.

Uměreni budite u jělu i pitju. Uměrenost uzderžaje zdravlje. Po prěkoměrnom uživanju jěla i pitja ruši se zdravlje, navuku se na sebe različite bolesti, a mnogo put i ráhnà smert dodje. Umeren je onaj, koi samo onoliko jěde i pije, koliko potrebuje, da glad i žedju utěši. Tko u sebe više terpa, nego uzderžanje snage njegovog těla zahtěva, ili tko mnogo poslasticah jěde, učini se slab i bolestan, i za radnje svog stališa nemoćan. On grěši, jerbo se s'darovima Božjima nedostojno služi. Tko dugo živiti i zdrav se uzderžati želi, nek' prěko měre nikad nejěde, i nepije, nego samo onda, kad je gladan, i onoliko, koliko mu želudac lahko podnosi,

Digitized by Google

Ona jěla, koja onda u sebe metjemo, kad gladni nismo, slabe naše tělo, město da ga okrěpljuju, i učinu, da nikakvi posao veselo radit nemožemo.

II.

Jělo, odělo, i pribivalište nek vam je čisto. Tko se svaki dan neumiva, i češtje noge si nepere, znojne mu se rupice na tělesnoj koži zatvore tako, da izparenja iz těla izlazit nemogu; od kud' krastę, šuge, i mnoge druge bolesti postaju. Često měnjanje perteštine i ostale oděće uzmnožaje tělesno izparenje, i čisti kožu. Ako kad pokišnete, taki mokru oděću sa suhom proměnite, da se mokroća u tělo neuvlači, to bo zdravlju škodi. Čistoća uzderžaje zdravlje. Čisti, friški zrak u vaših pribivalištih nastoite imati, zaoto svaki dan čistite sobe od smeta i gada, otvarajte vrata i prozore, da se zrak u sobi čisti. Kako je verlo dobar čist zrak za naše zdravlje, najbolje poznat moremo kad u onu sobu unidjemo, koja je dugo zatvorita bila, ili gdi je po skupapribivanju mnogih ljudih zrak pokvaren. Smuti se čověku iz čistog, prostog zraka u takvo město stupivšem, a kad o-

Digitized by Google

pet napolje u čisti žrak dodje, o kako opet prosto dihati podje!

III.

Onaj nemore zdrav biti, koi nikakva reda nederži, koi danas mnogo, sutra malo jěde, koi sad brezposlen hodi, sad opet više radi, nego mu tělesna snaga dopustja, koi sad mnogo, sad opet malo spava, jednom rěčju, koi u svima svojima dělovanji nikakva reda nederži.

IV.

Pozorni budite, i čuvajte se od sveg onoga, što bi vaš život, i vaše zdravlje u pogibel stavit moglo. Nepite, kad vam je tělo vruće, niti pite za vrělima i jako masnima jedžecih. Nepite u mladosti jaka pitja, osobito rakije. Najbolje je pitje za mladež čista, bistra vodica. U prolětje i u jesen, kad su topli dani, a hladne noći, čuvajte se jutrom i večerom, da se nerazhladite. Neostavljajte prěko noć sobne prozore gdi spavate otvorene, noćni bo vas oštri zrak jako razhladiti, i bolest prouzrokovati može, u zimi neidite sa zime taki u vruću sobu, a još manje k'vrućoj peći il furuni, a nikad kod nje vruće dugo nestojte. Verlo vruća peć nezdrava je,

Digitized by Google

ona uzrokuje glavobolju, i druge bolesti. Ne usudjujte se u nepoznanu vodu ići. Ako u lětu vaše tělo okupat hoćete, a vi to u kupaonici činite. Nekvarite vaše zube s'poslasticama, s'razgrizanjem orahah, i ostalih tverdih stvarih. Usta pomnjivo u jutru kad se umivate, i uvěk posli jěla perite. Nekvarite vaše oči štijući, pišući i. t. d. u smerknutje brez světje. Ako vam što u oči upade, netarite jih, nego nastojte onaj trunj polahko izvaditi.

V.

Ako se kad razbolite, netražite lěka kod čaratarah, bajalicah, i. t. d. nego kod pravih, učenih lěkarah, i to odmah; nečekajte da bolest veliku snagu dobije. Kad se bolest u čověku već ugujězdi, onda ju je težko izlěčit.

VI.

Osobito se čuvajte od strastih. One su ne samo grěšne, jerbo su zapovědma Božjim protivne, nego su i veliki neprijatelji našeg zdravlja i života. Zloba uzrokuje nemir, i slabost tělu, neda sladko jěsti ni piti. Nenavidost ukrade od nas san, i jest kao něka griža u kostima, kao kostobolja. Serditost uz-

Digitized by Google

rokuje štrepanje, i verlo slabi tělo. Mnogi su od straha umerli, il' od prekoměrne brige. Ali i prekoměrno i naglo veselje more čověka u ništo odpravit. Zato se od mladosti priviknite na uměrenost u željama i požudama.

VII.

I poslovanje je osobita pomoć uzderžati zdravlje. Po poslu se uzderžaje i uzmnožaje tělesna snaga. Radite, poslujte, samo se čuvajte odveć veliki teret nositi, il' prenaglo gibanje s' tělom činiti. Po naglom i mnogom igranju, ili skakanju mnogi su oboleli, il' umerli. Posli jakog gibanja nemojte se najedanput umiriti, nego malo po malo. Najbolja je opočivaljka posli posla san, ali i spávati odviše, nezdravo je; sedam il' osam satih dosta je za pokrěpljenje našeg těla. Priviknite se u večer rano spavat ići, a u jutru rano ustajati.

Tkos' u zoru posla lati,
Dobro mu se trud naplati,
Naprědan je u poslovi',
I dobro jih sve sgotovi.
Lěpa i krasna zorica,
Poslu je prijateljica.
Posli sunca tko ustaje,
Njem s'veselje to nedaje,

Digitized by Google

Mnogo posla da uradi,
Nego derma, posao smradi,
Nego kluma i dangubi,
Polu dana on izgubi,
Dok iz oka san iztĕra,
I sve traži stanka, mira;
Jer se jako razspavao,
Kakob' s' odmah razdrimao:
Al' koi je ranoranko,
Onomu je verlo lahko,
Razdrĕmat se kak' ustane,
Nit on čeka da baš svane,
Neg' kak' vrĕme zore dodje
Iz postelje tak' on podje,
I kak' oči on otvori,
Tak na noge stane gori.
Pa je vedar čitav danak,
Nedosadi njemu sanak,
On nedrĕma kada radi,
Za to posao dobro uradi,
S'tim on zdravlje pokrĕpljuje,
I život si produljuje.

VIII.

Zločinci bivaju od starješinah kako pravica donosi kaštigovani: batinama, šibama, il' tamnicom. Te pedepse koliko su sramotne, toliko tĕlesnom zdravlju škode, indi se čuvajte koje zločinstvo učiniti, da na sebe koju od ovih kaštigah nenavučete.

IX.

Samo od zaklate zdrave marve jĕdite meso, od one pako, koja je ugi-

Digitized by Google

nila, il' priklata nipošto. Bilo je već više dogadjajah, da su ljudi od takvog mesa u težku bolest pali, il' umerli.

X.

Bludnost, klatenje po noći za bludnih dělih, pijanstvo, kartanje, i hervanje škodi zdravlju.

Neperkosite budalastima, pijanima, naglima, pakostnima ljudma, da vas nebi udarili, i osakatili.

Znajte, iz nemira
Mnogo zla izvira.

Tko nastoji da s' s'drugim potuče.
Taj batinah najviše odvuče.

XI.

Najposli ako tělesno i duševno zdravlje uzderžat želite, a vi po upravama, koje se u ovoj knjižici zaderžaju, kako po ovima za uzderžanje zdravlja, tako i po onima za dobro i krěpostno vladanje vaš život upravljajte.

Digitized by Google

PRIDAVAK.

Moralna mišlenja sverhu vrěmena, smerti, i věkovitosti.

Bil' tko rad mudriji biti, nego naučni ljudi? nek' nauči razlučit što je potrěbito, a što je samo hasnovito znati i neznati.

Najlěpse je znanje na světu: věština sréćno umerti, a za nju se malo tko brine.

Nemoramo zaoto učit, da samo ono znamo, što drugi znaju, nego zaoto, da se s'tim bolje služimo nego drugi.

Angjeli su naši prijatelji, s' nami u svezi, a mi, koja bi to sramota bila! da bi se po zloćama marvi jednaki učinili.

Digitized by Google

Angjeli su visokija verst stvorovah, koi su lahkom odětjom neumerlosti oděveni, koi lahko na nebesko sveto berdo uzlětat mogu. — Ljudi su angjeli, koji su samo za koi dan umerlim tělom oděveni, indi obterašeni tako, da teturajućim korakom po ovog' světa blatnoj dolini hode, i s' velikim trudom stermenitu pećinu gor uzpuzivaju.

Rodit se, to je počet uměrati, kakogod světja u čas kad se zapali, taki izgorivati počme.

O čověče! pogledaj tvoj početak, i tvoju sverhu. Mlěko, pelenice i bešičica, to je sve, što u početku tvog života trěbaš. Těsna škrinja tvoj je poslědnji doimluk, pa ti se ipak medju bešikom i škrinjom těsan svět čini.

Jerbo nam je narav prohodeći život po naredbi našeg Stvoritelja dala, zaoto moramo se tersit, da neumerli, uvěk trajući stečemo.

Glas zvona navěstjuje mi pokop satih mog prošastog' života. Gdi su ti sati, kud odoše? Eno već su kod onih go-

Digitized by Google

dinah, koje su prije občinskog' potopa bile.

Svako okatrenutje, svaki časak našeg života imade kao i vrěme svoj serp.

Vrěme valja štedit kao i novce. Nedavat ni jedan časak ako platjen nije.

Mudrac znade svaki sat svog života proćeniti. ——— Veliki dohodak, koji se po svakom okatrenutju uzmnožaje!

Onaj, koji je dan nekoristno, il' zločesto probavio, brez ukora svěsti svoje nemože na zahodeće sunce pogledati.

Sve ono vrěme, koje se drugčije, nego dužnost svoju čineći propusti, izgubito je.

Dani čověčanskog života jednaki su davnašnjim' starima stvarma, koih štogod je manje, to sve skuplje bivaju.

Mudrac upotrěbi poslědnji děo svog' života za oto, da budalaštine, predsude, i falična mnenja, koja je u prošastom životu pokupio, popravi.

Digitized by Google

Ništa tako čudnovato nije kao vrěme. Prošasto upade po samom sebi u grob od zaboravnosti; sadašnje nije nikad sadašnje, nikad nesědi, premda je uvěk ovdi; a dojduće ništa drugo nije nego nesigurnost.

Da bi naš život ma hiljadu godinah trajao, ipak bi na poslědnjem času našeg života mislili, da je samo za okatrenutje trajalo. Tako je indi sigurno, da se prošasto vrěme za ništo derži, premda ga se sětjamo.

Ako tko istom u starosti krěpostan postane, tako on ništa drugo nečini, nego Bogu ono alduje, što je od žertve, koju je svom tělu, světu, i djavlu prikazivao, zaostalo.

Nijedan mudrac nije želio, da bi mu moguće bilo mladji postat.

Svatko se tuži sverhu kratkoće života, a malo je onih, koji s'vrěmenom dobro postupaju, — probavi se mladost i neznajuć kako, i nemisleć na nju: a kad ona već prodje, onda badava neprestance na nju mislimo.

Digitized by Google

Kratka je mladost živinah, a mladost čověka dugo traje, tako dugo, dok se čověk s' pametju svojom nepočme služit.

Premda smo ostarili, i pak nepočmemo prě živit, nego od onog' vrěmena, kad krěpost slědit počmemo.

Vrěme leti i prolazi, svěst viče, smert prěti, nebo opominja, pakao mermlja, a mnogi ljudi spavaju. Probudi se čověče! pa čuj i vidi, što je oko tebe.

Ne dugi život, nego dobro upotrěbljenje života, čini života blaženstvo.

Suprotivštine stalno podnositi; okušivat dobro u svoj njegovoj prostranosti; srěćan biti uživajuć život; na smert mislit: to su stvari, koje vrěmenitu sreću čine, ona je u tom, u ničem se drugom nezaderžaje.

Svatko želi dugi život u veseljih i razkošjih provest, a to želi nepromišljajuć, da baš razkošja život pokratjuju.

Digitized by Google

Tko krěpostno živi, dugo živi, broj bo se godinah njegovih po broju njegovih dobrih dělah računa.

Jerbo nas je Bog na ovaj svět postavio, zaoto nesmijemo brez njegova privolenja s'ovog světa ići.

Suprotivštine, žalosti, i ista smert to su darovi nami iz neba poslani. Tko bi brez suprotivštinah i žalostih krotak i krěpostan bio? a što bi krotkim i krěpostnim biti hasnilo, da smerti nije?

Oni, koji věruju, da je čověčanska duša neumerla, neimaju nikakva uzroka žalostit se zaoto, što će umerti, jerbo jim smert nabavi ono dobro, koje su dobit ufalise.

Jeli moguće, da čověk, pred kojeg' očima sve se opet oživljuje, iz svog groba opet oživljen neustane?

Sěmešce pšenično, t. j. žitno, il' koje druge hrane u zemlju metnuto, strune, pa opet oživi. Tako će i u grob postavljen čověk.

Digitized by Google

Da je život vrěmeniti, sa svim tegobama, s'kojima je sdružen, nevrěmeniti, neumerli, mi bi si iz merznje prama takoj neumerlosti smert sami zeléli.

Što bi nam hasnilo po ovoj dolini zemaljskoj navěk bluditi, da obećanog města neima? Sve putujemo — a kud', nego na obećano město.

Premda je ovaj svět učionica, u kojoj bi valjalo naučit se živit i umerti: ipak mnogi na světu žive, a ipak neznaju, što će reći živit, što li umerti.

Pribivalište, u komu živimo, ma da je od samih dragih kamenjah sazidato, moramo ga smatrat kao lěpu bašču, po kojoj amo tamo hodamo, dok se nesmerkne.

Ista naša uzveseljavanja, i teatralne sigre opominjaju nas na smert. Izvučemo viteze i junake iz grobovah, i dovedemo jih pred nas, da se u njima razveselimo. Čudimo se sverhu udesa njihovog', il jih žalimo rad njega, a to sve zaoto, da naš udes zaboravimo.

Digitized by Google

Jel' moguće naći prašak, koi živio nije? Lopata i plug kopaju prah naših pokojnih praotacah.

Kakogod svatko za sebe živi, tako svatko za sebe umira. To nek' nas iz prirodnog' oćutjenja samoljubstva obveže dobro živiti, da bi dobro umert mogli.

Vrěmeniti junaci ma s'kakvom uzoritostju umerli, ipak samo krěpost u čas smerti veličanstvena ostaje.

Onaj, koi slavnu uspomenu na ovom světu za sobom ostavi, preživi sam sebe.

Uspomenu pokojnih nemožemo bolje poštivati, nego ako lěpa, i dobra děla njihovog života naslědujuć onaki postanemo.

Ako bi rad mi, da nas posli naše smerti svatko požali, a mi moramo tako živit, da nas svatko ljubi i miluje, da smo svakom ugodni.

Tko se nebi rad' bojat smerti, taj nek' se nezaljubi odveć u vrěmeniti život.

Digitized by Google

2131

Harvard College Libr

BOUGHT WITH INCOME

FROM THE BEQUEST OF

ENRY LILLIE PIE

OF BOSTON

Under a vote of the President and
October 24, 189S

Digitized by Google

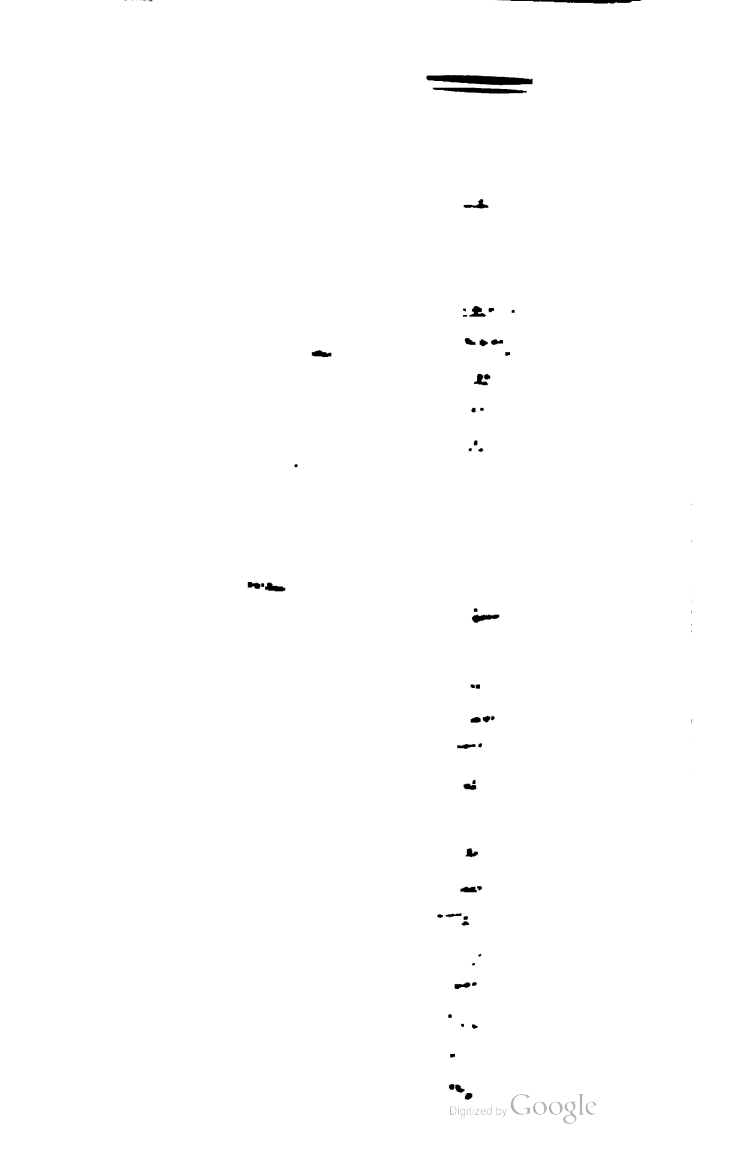
Digitized by Google

Ništa nije slavnie od smerti, ako je pred njom nepokudljiv život išao.

Na jednoj strani vidi čověk svoju umerlost, a na drugoj moć, slavu, veličanstvo, i věkovitost Božju.

S'ovu stranu groba sve je samo sěna, S'onu pako prava je istina.

Mertvac netrěba ništa drugo, nego grob. Eto indi što čověčansko tělo najposli potrěbuje, a mnogo što šta zahtěva, dok je živo, pa često i ono, što baš nepotrěbuje.

Ako bi rad otca zarad sinove smerti těšit, mora da si i ti otac: težko bo je onu bolu izlěčit, koju terpili nismo.

Razumni uměreno suze proliva, nerazumni brez měre, a budala neprestance plače.

Mudri čověk plače, jerbo je čověk, al' i otriše suze svoje, jerbo je pametan.

Digitized by Google

Glasovito ime, koje su nam naši roditelji ostavili baština je, koju samo po našim vlastima zaslugama posědovat možemo.

Uzrok, zašto je na světu malo pravih prijateljah ovi je: svi bo rad' dobivaju, a malo jih je, koji prijateljstvu za ljubav štetivat bi hotěli.

Bog nami veselje daje, da nam naš udes na ovome světu olakša; On jih od nas opet uzme, da nas za bolji život prepravi.

Nije nami dosti, što se našim drugovima dopadamo, što smo světu ovog stolětja ugodili. Mi bi rad naše ime neumerlo učinit. O duga sanjko! koja čověku nikad na um pala nebi, da on neumerl nije.

Uzterpljenje i stalnost u nesrěći zlamenje je velikog' duha, kakogod što je uměrenost u posědovanju velike srěće.

Velike časti i dostojanstva velike su negbe, koje s'trudom nosimo, ako nas na putu, kojim hodimo neprati poštenje, i ako nam naša dužnost puta nepokazuje.

Digitized by Google

Kadšto su oni ljudi, koje je zloba i nenavidost ozloglasila, najbolji: kakogod se najviše nalazi, da su one voćke, koje su od pticah nakljuvane, najsladje.

Ako bi krěpostni čověk za sva svoja děla na ovom světu naplatjen bio, onda se na drugom ništa ufat nebi imao.

Krěpost imade ovu vlastitost, da se onaj čověk, koi ju imade i ondi poštuje, gdi nije, kano da je ondi.

Onima pomagati, koje je udes pretisnuo, i gnjeo, slavno je dělo, to isto Božja providnost čini.

Gdi se kod ubogog mnogo zahvalnosti nahodi, tu bi se, ja mislim moglo naći toliko i velikodušnosti, da je bogat.

Sréća od mudrog čověka ništa uzet nemože, jerbo mu ona nit šta dati nemože.

Znaj umerli! da je ne samo duša tvoja neumerla, nego da će i tělo tvoje oživit za věkovitost.

Digitized by Google

Mnogo je dokučljivih dokazah za nas u naravi, da ćemo jednoč iz groba uzkersnuti. Godišnje dobi postaju, prolaze, pa opet dodju. Sunce zadje, pa opet svaki dan izidje. Cvětje svake godine procvate i posane, pa svake godine opet dodje, i češtje još lěpše, nego je prije bilo. Nijeľ nami Božja mudrost po ovom poznano učinit hotěla, da će mo mi jednoč uzkersnuti, da će mo opet postati?

Biľ mi tako budalasti bili, misliti, da je žalostno prije vrěmena umerti? Aľ od kog' se vrěmena u takvom dogadjaju govori? Jeľ od onog', koje je ista narav odredila? Ali ona nijedno odredila nije, ona nam život na zapověd Božju tako dade, kako se novci uzajmu brez odredjenja onog' vrěmena, kad se opet povratit moraju. Što bi se indi čudili, ako narav po svojoj volji, kad joj Bog zapovědi, život nam oduzme.

Ako čověk deset, sto, iľ hiljadu godinah živi, ipak se godine u věkovitosti nebroje.

Digitized by Google

Nek' nikad nezaboravi čověk, da ga je Božja ruka iz těla njegove majke izvukla, i da će on posli smerti u istu ruku pasti, da sudjen bude.

Jerbo se mi sami učinili nismo, nit znamo, kako smo dovde dospěli, gdi smo: zaoto se nemojmo čudit, što neznamo, kako će mo i kad umerti, kako i kad će nas nestati.

Najbolje utěšenje proti svih zalah ovog života ovo je, da će ona po smerti sva prestati.

Digitized by Google

Od dužnostih čověčanskih prama samom sebi.

Sve dužnosti čověčanske u razumnoj samog sebe ljubavi opredělavaju se, s'kojom je dužan čověk prama samom sebi deržati se. Potrěbu i dobrotu sobstvene ljubavi dokazuje ono silno pobudjenje, koje je priroda u nami usadila, dokazuje ona spasiteljna zapověd Isukerstova: Ljubi iskernjeg tvoga, kao sam sebe. A kako bi mogo prama drugom dobar biti onaj, koi samom sebi dobro činiti nezna? Razumna ljubav prama samom sebi derži u lěpom redu, ona skopčava sdruženstvo. Svaki čověk osětja, da mu mnogo nedostaje, da mnogo potrěbuje, i zaoto što sebe ljubi, milo mu je, kad mu drugi pomažu, i sam se usiljava, drugima pomagati. Tko je sebi prijatelj, znaj, da je svima prija-

Digitized by Google

telj, — veli Cicero. Da čověk iz samoljubja proizticajuće dužnosti razumno izpuniti može: potrěbito je: 1vo da samog sebe pozna. Od poznanja samog sebe zavěsi cěla čověčanska podpunost. Poznaj sobstvenu prirodu tvoju, i silu njezinu; ili promotri: gdě si, i na kakvo město postavljen, i što oko sebe dělovati moreš. Svako stanje, svaki života način ima sobstvene dužnosti svoje. Poznaj dužnosti prama Bogu, i prama ljudma, poznaj sobstvene slabosti, falinge, a' i zasluge tvoje. Iz ovog poznanja slědi, da čověk prirodne nedostatke svoje trudoljubno izpravlja, a odvišju vatru za častju umiri. Čověk dobroserčan, ali strašljiv i slab: da kreni tělo svoje, i da sve ono, što serce njegovo na dobro razbuditi more, sebi predstavi, i tako sebe slavodobitna učini, kako takodjer i nagli: da razmotrenjem blagu želju dobro dělovati ukroti, u stanju nije divnim i slavodobitnim se učiniti. Da koi ovo učinit može? Potrěbito je, da čověk podpunosti drugih ljudih zrělo razsudjiva; ako to znade, lahko mu je podpunog čověka, kao u někom izobraženju sebi predstaviti, i sebe ovom podpunom obrazu uspodobljivati, da viditi more, koliko mu se približava, il' koliko

Digitized by Google

se udaljiva od njega, i koliko mu zaostaje, sebe podpunim učiniti. Smatrajuć ovo samog' sebe poznanje, veliko je pazenje potrěbito, da se na njeg osnovati može samog sebe proštimanje: iz ovog se posli radja radost o vlastitoj podpunosti svojoj; hvalno usilovanje na dobra dělovanja, věrno obćinskih, i sobstvenih dužnostih izveršivanje, pokoj u sercu, i srěćan život. Čověk se podpunim učini, kad izpuni ono, na što se je rodio, — veli Seneka.

Prie svega pako ovo svaki čověk znati mora: Samoljubstvo nije slěpo pobudjenje, nego se u razumu i věri ukorenjiva. Samoljubstvo nemore tražit samo ulagivateljna oćutjenja samovoljstva, nego je prava podpunost dužna za verhovni konac ovo imati, neodkiniti se od ljubavi Božje, i od ljubavi, koju prama svima ljudma u našem sercu imati moramo.

2go. S'usilenjem samog' sebe moramo poželenja naša tělesna uměravati, i upravljati, a nepustit, da ona sverhu nas vladaju. Tko razumno sebe ljubi, to mu su sve strasti podložne: ljutina, strah, nenavidost, i. t. d. Takvi srěćni čověk tako je silan, da može ostaviti, što bi mu škodilo, može učiniti, što mu

Digitized by Google

je za hasnu, more podnositi, što promeniti u vlasti mu nije. Brez ovog nemože život srećan biti. Oni, koi sebi ništa odreći nemogu, takvi su bědni robóvi svojih poželenjah, da kako što njihovu želju razpali, gotovi su sebi i drugima štetu učiniti, jerbo nepromišljaju ovo: *Kadgod poželenje gubi, onda sila od mudrosti dobiva.*

Onaj razumno ljubi sebe, koi nastoji podpunim se čověkom učiniti, čineći dobro, a běžeći i od najmanjega zla; koga je serce blagorodno, koi nad strastima vlada, koi samog sebe pobědi.

Osobite podajničke dužnosti.

Svaki je obvezan uredbe cesarstva věrno čuvati, i po njima se upravljati. Tko se njima protivi, veliku nepravdu čini, ove bo su uprave za naše dobro postavite, i za cilj sréću družtvenog življenja imadu. Svi članovi družtva dužni su po mogućnosti svojoj obće blago družtva věrno trudeći se dostizati. Učen s'razumom, mudrac dobrim, um i

Digitized by Google

serce poboljšajućima světovanjih, prost narod rukodělstvom; od ovud skupa slědi i to, da sve ono trěba ostaviti, što bi domovini, il' posebnim članovima družtva škodit moglo. Kad potrěba domovine iziskuje, dužnismo ne samo imanja naša, nego i silu tělesnu, što više i život naš žertvovati; jerbo, ako je naša domovina u nemiru, i život je naš i imanje naše. Ako za slobodu mile naše domovine i umremo, u slavnih dělih, u odvaženju živi ime naše, a za vrěmenitim, dobro upotrěbitim životom počimlje slavniji, bolji život. Ali ne samo u vrěme ratno, ne samo oružjem možemo našoj sladkoj domovini služiti, nego i u miru: razumom, rukom, světovanjem, věrnim i podpunim izveršivanjem dužnostih našeg stališa, jednom rěčju: Bojeći se Boga, a čineći pravo.

S t a r o s t.

Verlo je potrěbito, da mladež još u ranoj mladosti znade, što joj je u starosti znati potrěbito, jerbo ako to nezna, težko će mirnu, srěćnu starost

Digitized by Google

doživiti. Indi slušaj mladeži! što ću sa starinama od starosti u kratko govorit:

Povrati se u sebe ti čovĕče! kog' je starost pogerbila, kojeg', je život već na svojoj sverhi.

Blažen si ti, i presrĕćan, ako si prošaste dane tvog' života u strahu Gospodnjem, i u pobožnosti probavio tako, da starost tvoja budalaštine tvoje mladosti nenosi. Al' ubogi si čovĕk, o ubogi! akoje tvoj život u neprestano trajućim zloćama, i u izpraznosti prošao, kako slabosti starosti svoje misliš podnosit. Ufanje tvoje u dojdući život neće ti žudjeni pokoj dati, nego će ti strah dušu morit.

Štrepit ćeš od straha polazeć s'ovog' svĕta, a pokopan ćeš biti u kuću od tminah. Al' onaj, koi u dĕlovanju dobra obstoji, skupljen će bit kao zrĕli snop pšenice, koi je za slavu sazrio, neće u strahu i uzdisanju ovaj svĕt ostavit, izpustit će duh svoj u miru. Blago, blago njemu! Mirno i dobro živio je, zaoto izpustja u miru dušu svoju. Kako je živio, tako umira.

Zapamti to, mila mladeži!

Digitized by Google

Mili Bože! smerti se neboji,
Izpunitelj zapovědih Tvojih.
Vedrim okom u svoj grob pogléda,
Tko se s'pravog puta zavest neda.
Smertna strělja kada ga udari,
On zaoto ni malo nemari,
Niti cvěli, niti on uzdiše,
Nego dokle duh još u njem diše,
Neprestaje tebe Bože! hvalit,
Tvoje sveto ime dičit, slavit.
Duh puštajuć strah njega nemori,
Nego veli: Idi dušo gori,
Idi u krilo tvoga Stvoritelja.
U Isusa milog Spasitelja.
Idi gledat lice tvoga Boga,
Slavu, diku Trojstva presvetoga,
Idi u družtvo Marie děvice,
Idi gledat one sjajno lice,
Koja nami sunce pravde rodi,
Pa u mraku sad već nismo ovdi,
Idi gledat naše stare otce.
Patriarke, i mnoge proroce,
Apoštole, pa i mučenike,
Gdi ćeš gledat moći nauvěke,
Gdi ćeš moći sa svima svetima
Otca, sina, duha svetog s'njima
Neprestance slavit, i hvaliti,
I presrěćna nauvěke biti.

Smert i Grob.

Hodite ovamo sinci umerlog čověka! pogledajte udes, koi na sve vas čeka.

Digitized by Google

Približajte se ovamo, i razgledajte srěćku velikašah, plemenitašah, malih i ubogih, svi su smerti podložni, i sve što je umerlo pred njom pada. Vidite ona šibiku svoju pruži proti světu, i složi děcu vrěmena pod svoje noge. Pristupite ovamo grěšnici, bludni, oholi, lakomi, za poštenjem prekoměrno pohlepni, ljubitelji ovog světa, koji za onaj svět nemarite, pogledajte obraz temerutnikah, i okrutnikah, i štrepite pred tim pogledom. Vidite! oni, komu sav svět tisan se je činio, zadovoljan mora biti sa nekoliko cipelah zemlje, komu nikad dosti nebiaše zlata, srebra, bisera i svile, gledajte da zadovoljan sa uzkom škrinjom i jednom vetom oděćom biti mora.

Gledajte usta prožderlca zatvorita, netraže ni jěla ni pitja.

Evo vidite smert je strělju svoju zapela, i gotova stoji, da kog izmedju nas ustrělji.

De, dodji u grob, u ovo město od pustoši, samotno město, město gluho. Ovdi se častoljubje i oholost utuši, ovdi se razkošje i naduhtost izgubi.

Digitized by Google

Iz ovog promatranja uči se život pravo cěnit, ovdi tvoju, i sviuh ljudih sréćku vidiš.

Siromaštvo i bogastvo ovdi će jednoverstan udes imati, poštovani i zabaceni skupa će u jednoj postelji ležat. Ovď prestaje razlika medju mudrima i nemudrima. Samo i to znaj: da je medju dobrima i zločestima, grěšnima dušama velika razlika s'onu stranu od groba, u věkovitosti.

Kratka su verlo ovd naša lěta,
Velika nestalnost ovoga světa:
Zato nemoj ga odveć ljubiti,
Jerbo ga lahko mož' izgubiti.
Nebo je, nebo, koje sve daje,
Jer ono samo stalno ostaje.
Indi nebo tražit nemoj prestati,
Pa onda netrěbaš smerti bojati;
Ona bo te vodi u věkovitost,
Nišť ti neuzima, neg' vrěmenitost
Vodi te čověče! k'velikoj slavi,
Vodi te u nebo, u dom tvoj pravi.

Dokončanje.

Znaj čověče! da je samo ovo jedini put sréće vrěmenitog života, i put, po

Digitized by Google

kom hodeći věkovitu sréću naći možeš: ako putovanje tvoje po zemlji s'veseljem doveršiš, i dane tvoje u slavodobitju zaključiš. Približanje smerti neće tvoju dušu plašit, nit ćeš od pogleda smertne strélje štrepit. Kad valovi smerti bučit podju, svést će te tvoja mirom těšit do poslědnjeg časa tvog života.

Promisli čověče! da ako sréćno umreš, navěk ćeš sréćan biti. Smert pobědit, to je veće predobitje, veća poběda, nego sav svět predobiti.

Nedaj se indi od tělesnih požudah uspavat, ta ni drěmat nemoj u naručaju skvarenja i propasti. Promisli, da si ti ovd' na světu, na pogibelnom morju, i premda sréća i bogastvo jadra i kormila su tvoja, ipak se nenadano burkanje podić može, i u čas duhnit mogu větrovi od skvarenja, propasti i izgubljenja, a malena i slaba je ladjica tvoja (slabo umerlo tělo tvoje) u čas reko potopit se može, i duša tvoja navěk izgubljena biti. Pazi se na ovom světu! Neprijatelji i pogibeli vazda su oko tebe, smert je nad tvojom glavom, pazi na nju, ona je uvěk oko tebe, pripaši se proti njoj oružjem nebeskim, i budi svako okatrenutje pripravan s'njom se boriti. Zapiši se u broj vojnikah Sve-

Digitized by Google

mogućeg' onda sigurno neboj se tog temerutnika, te nemile smerti. Kad upadeš, 'opet ćeš se podići, tvoje će slavodobitje biti, i reći ćeš: o smerti, ti izgubi škodljivi tvoj žalac, a ti grobe moj! pobĕda je tvoja pobĕdita! Srĕćan će polazak tvoj s'ovog' svĕta, a prelazak u neumerlost slavan biti čov ĕče!

Angjeli će te u nebo odnĕti, a serafini ondi dočekati, orit će se nebesa od ukupnog veselja dvoranah nebeskih, gdi ćeš pravo, podpuno, uvĕk trajuće blaženstvo Boga gledajuć uživati.

S v e r h a.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

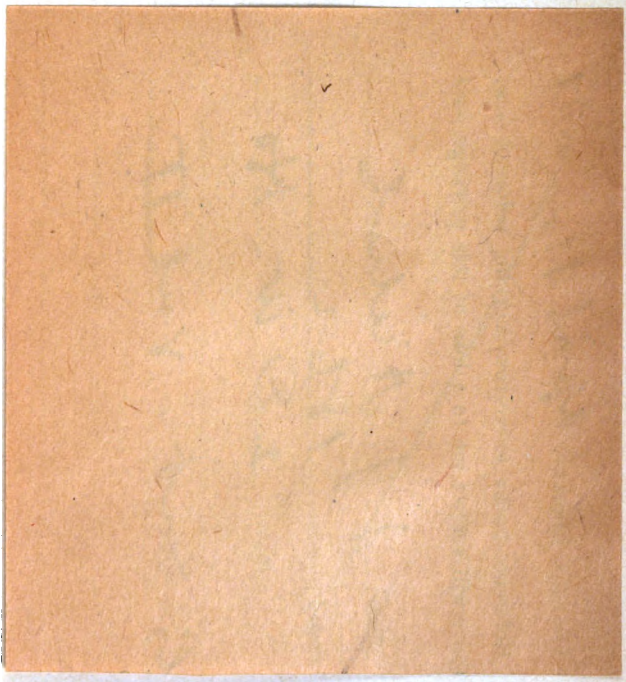

Digitized by Google